

INFORMATOR

NSPRV

BESPLATAN
PRIMERAK

sindiso@sbb.rs
www.nsprv.org.rs

NEZAVISNI SINDIKAT PROSVETNIH RADNIKA VOJVODINE • GODINA 10 • MART 2016 • BROJ 106

ЈЕДНАКЕ ПЛАТЕ ЗА ЈЕДНАК РАД ТЕК ОД 2017?

То што су посланици пре неколико дана усвојили Закон о систему зарада у јавном сектору, не значи да ће држава одмах почети једнако да плаћа једнак рад. Бар, не за сада. Примена овог прописа креће тек од 2017. године, али се на јавна предузећа не односи. Уз то законодавац је себи оставио луфта да појединачним прописима ближе уреди неке области у јавном сектору. „Сасвим је уобичајено да се за системске законе предвиђа неки дужи период до почетка примене због припрема које је неопходно обавити“, каже Милена Лазаревић из Центра за европске политике.

„Реч је обично о доношењу подзаконских

аката, а у неким случајевима и о оснивању институција неопходних за спровођење закона. У овом случају, још доста посла је пред нама“, оцењује Лазаревићева. Посебне законе треба ускладити, донети подзаконска акта, а нарочито каталог радних места. Нешто се, ипак, може променити још у току ове године. „Сви коефицијенти биће прерачунати према новој јединственој основици. То ће се десити већ у 2016. години. У суштини то неће донети никакву промену у платама запослених широм јавног сектора, али ће већ само по себи унети већу транспарентност у систем јер ће плате лакше моћи да се упореде“, каже Лазаревићева.

УДОВИЧКИ: КАСНИ РАЦИОНАЛИЗАЦИЈА У ШКОЛСТВУ

Потпредседница владе Кори Удовички изјавила је у среду 9. марта да је већина у јавном сектору већ донела своје систематизације, и приметила да је најтеже у великим системима где постоји више нивоа одлучивања и више хиљада јединица, попут школства. „Верујемо да ће процес рационализације у школству мало више да касни“, рекла је Удовички Тањугу. Скоро све локалне самоуправе, како је навела, одредиле су максималне бројеве за све своје организационе јединице „Сада се већ и код њих ради увелико на рационализацији. Неке локалне самоуправе су у току 15 месеци већ смањивале број запослених. Задовољни смо процесом“, рекла је она на маргинама 23. Копаоник бизнис форума и додала да не спори да су грешке и проблеми могући.

Како је објаснила, пре неколико година, у претходним рационализацијама, су отишли људи и оставили ослабљен сектор. „Ради се на нови начин. Пристижу захтеви за отпремнине. Ангажовали смо цео тим људи на привременој основи како би то могло да се обрађује. Такође, враћамо захтеве које мислимо да нису припремљени како треба, да није било одговарајућег основа“, рекла је она.

У овом броју можете још читати:

ИЗ ИСТОРИЈЕ ОБРАЗОВАЊА: НИЋИФОР ДУЧИЋ.....	стр. 2
„СРПСКИ ДАВОС“: О ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ НИ РЕЧИ.....	стр. 3
НСЈСВ ЗА ИЗБОРЕ, НЕ И ЗА КОНКРЕТНУ ЛИСТУ.....	стр. 3
СВАКИ СЕДМИ ОСНОВАЦ – ВУКОВАЦ.....	стр. 4
УЦБЕНИЦИ НИ ТАЊИ НИ ЈЕФТИНИЈИ.....	стр. 4
ХРЉАЗ: БОРБА ИЛИ ОСТАВКЕ!.....	стр. 5
ЈЕДИНО О РЕАЛИЗАЦИЈИ СПОРАЗУМА ПРЕГОВАРАТИ!.....	стр. 5
О МИНИМАЛНОЈ ЦЕНИ РАДА ПОСЛЕ ИЗБОРА?.....	стр. 5
ДРУГИ ОБРАЗОВНИ СИСТЕМИ.....	стр. 6
РЕФОРМА ОБРАЗОВАЊА.....	стр. 7
ЛИЧНИ СТАВ.....	стр. 8
ИЗМЕЂУ ДВА БРОЈА.....	стр. 9
СИНДИКАТИ БИ ЖЕЛЕЛИ ДА ВЕРБИЋ ОСТАНЕ МИНИСТАР!.....	стр. 9
СТАТИСТИКА.....	стр. 10
ПРАВНИЦИ ОДГОВАРАЈУ.....	стр. 11
ПОСАО ИЗ СНОВА ЗА ВЕЧИТЕ СТУДЕНТЕ.....	стр. 12
ЉУДИ КОЈИ ПСУЈУ СУ ИНТЕЛИГЕНТНИЈИ.....	стр. 12
УЧЕНИЦИ БОЉЕ ПАМТЕ СТОЈЕЊИ НЕГО СЕДЕЊИ.....	стр. 12

РЕФОРМА ЗАРАДА НЕ ОДНОСИ СЕ НА ЈАВНА ПРЕДУЗЕЋА

„Једно од врло често постављаних питања је и зашто овај системски закон не важи за јавна предузећа. То што се ово питање упорно поставља показује колико је оно заправо битно јавности“, каже Милена Лазаревић из Центра за европске политике. „Јако је лоше што нека врста реформе система зарада у јавним предузећима није пратила изразу и доношење овог закона. Јавна предузећа нису обухваћена овим законом због разлика у неким основним принципима који подупиру рад јавне управе и јавних предузећа, али и чињенице да се различити ресори баве овим областима. Једним државна управа, а другим привреда. Наравно, слажем се да са давањем „повлашћеног“ статуса јавним предузећима, у смислу изумимања из овог закона, мора паралелно да иде озбиљна реформа начина управљања тим фирмама. Да се далеко озбиљније ради на професионализацији менаџмента, како би се тај уступак заиста и оправдао“, каже Лазаревићева и додаје да се и у многим европским земљама углавном не практикује укључивање јавних предузећа у системе плата јавне управе и државних службеника.

СЛЕДИ ДОНОШЕЊЕ LEX SPECIJALIS (ГРАНСКИХ) ЗАКОНА

Ових дана почиње рад на законима којима ће се у оквирима Закона о систему зарада уредити плате и радни односи у разним деловима јавног сектора, као што су просвета, здравство, култура, општине и градови. Рок за доношење ових закона је крај 2016. године. На питање, да ли постоји опасност да ће се након доношења посебних прописа за поједине области, поново увести компликован и неуједначен систем обрачуна зарада, Милена Лазаревић из Центра за европске политике одговара: „Таква могућност свакако постоји, нарочито уколико би након парламентарних избора из било којег разлога био напуштен смер реформе који је сада заузет. Будући да формално гледано новији закон може да дерогира претходни. То би било правно могуће, иако би било веома непожељно и верујем да би наишло и на неодобравање међународних актера који подржавају ову реформу. Дакле, у целини верујем да ће нови систем бити ипак далеко транспарентнији и једноставнији од постојећег хаоса“.

AKADEMIK NIČIFOR DUČIĆ: KROTKI MONAH I ŽESTOKI RATNIK

• Kaluđer, arhimandrit, episkop i crkveni sudija • Istoričar • Dobrovoljački komandant odbio čin pukovnika • Narodni poslanik • Osnivač i upravnik škola • Upravnik Narodne biblioteke • Dobrotvor i redovan član Srpske kraljevske akademije i predsednik Srpskog učenog društva

Ničifor Dučić (Lug, Trebinje (Osmansko carstvo), 21. novembar 1832. – Beograd (Kraljevina Srbija) 21. februar/5. mart 1900.) srpski istoričar, dobrovoljački komandant, kaluđer i arhimandrit Srpske pravoslavne crkve, dobrotvor i redovan član Srpske kraljevske akademije, te predsednik Srpskog učenog društva rođen je u Lugu na Trebišnjici pored Trebinja, od oca Jevte i majke Soke.

Prvo obrazovanje je stekao u manastiru Duži, kod svog strica arhimandrita Jestatija Dučića. Zakaluderio se sa sedamnaest godina 1849. Sarajevski mitropolit Georgije Nikola-jević ga preporučuje u Beograd gde pohađa Seminariju i predavanja Đure Daničića iz slovenske filologije u Velikoj školi.

Nakon Beograda se vraća u manastir Duži gdje 1857. sa Serafimom Perovićem otvara manastirsku školu, a 1858. duhovnu školu za sveštenike u manastiru Žitomislić, gdje je bio upravitelj.

Godine 1861. u dogovoru sa Lukom Vukalovićem komanduje jednim od srpskih ustaničkih odreda u Istočnoj Hercegovini.

(Arhimandrit Ničifor Dučić, 20. oktobar 1892. Beograd)

„Dok me ovde, i svuda gde sam bio, smatraju za tiha i pogodna, ali nikad za laskavca. Ja imam svoje misli i svoje uvjerenje, koje branim, dok se ne uvjerim o boljem. Ja sam kadar da svakom rekнем istinu u oči. S tim sam i državnu službu gubio i stratio. Ali sam uvek ostao svijetla osoba i čvrsta karaktera. A najviše me tješi to: što nikad nikome nijesam ne samo učinio nego ni pomislio zla, pa ni najžešćim neprijateljima svojim. Što u meni nema koliko bi valjalo kaluđerske krotosti tome se ne treba čuditi jer sam ja više vojnik nego smerni, prepodobni monah. Ali poštujem i monaštvo srpsko“.

Godinu dana kasnije kada je Knjaževina Crna Gora objavila rat Turskoj, učestvuje u borbama protiv Turaka zajedno sa vojvodom Petrom S. Vukotićem po Staroj Hercegovini. Ovaj srpski ustanak je ugušen na Petrovdan 1862. godine, a Ničifor Dučić se uz dozvolu knjaza Nikole Petrovića premješta na Cetinje gdje je proglašen za arhimandrita 1863. godine.

Odlikovanja Ničifora J. Dučića

Kao učesnik Srpsko-turskih ratova (1861-1862 i 1876-1878), Dučić je odlikovao:

- Ordenom „Danilovog krsta III reda“ (Knjaževine Crne Gore)
- Zlatnom medaljom za hrabrost (Kneževine Srbije)
- Ordenom „Takovskog krsta“ IV reda (Kneževine Srbije)
- Srebrnom medaljom za hrabrost (Knjaževine Crne Gore)
- Medaljom za junaštvo (Knjaževine Crne Gore)
- Ordenom „Takovskog krsta“ I reda sa mačevima (Kraljevine Srbije)
- Ordenom „Belog orla“ (Kraljevine Srbije)
- Ordenom „Sv. Vladimira“ IV reda sa mačevima (Ruske Imperije)

U kneževini Crnoj Gori je otvorio 10 škola i Bogoslovljiv na Cetinju 1864. godine.

Sa knezom Mihajlom Obrenovićem se 1866. sastaje u Beogradu, nakon čega dva kneza potpisuju ugovor o zajedničkoj akciji i ujedinjenju srpskog naroda. Nakon atentata na kneza Mihajla 1868, Ničifor Dučić na poziv Ilije Garašanina dolazi u Beograd. Za razliku od drugih monaha, arhimandrit Ničifor Dučić nije želeo da boravi u manastiru nego sebi gradi kuću na uglu ulica Francuske i Braće Juvovića.

U Beogradu je počeo da piše istorijska dela u kojima je opisivao sopstvena iskustva i događaje iz prve ruke. Štampao je zbirke narodnih pripovetki, zagonetki, poskočica i umotvorina iz Istočne Hercegovine.

U razdoblju između 1868. i 1876. je bio predsednik Odbora za škole u srpskim oblastima izvan Srbije, predsednik Odbora za Narodnu biblioteku i muzej, te predsednik Ko-

misije za zidanje crkava u vizantijskom stilu u Srbiji.

Godine 1876. odlazi u Srpsko-turski rat, a knez Milan Obrenović ga postavlja za komandanta svih dobrovoljačkih divizija Ibarske armije.

U svom štabu je imao jednog vojvodu, dva oficira adutanta, jednog oficira instruktora i oko 3.000 vojnika. Od 25. juna do 7. jula 1876. učestvuje u borbama oko Nove Varoši, a 12. jula zauzimaju tursku kulu i šanac na Vasiljevićima.

Na dan 24. juna 1876. Turci ubijaju konja pod njim, a Dučić u borbama otima turskog konja u čijim bisagama pronalazi odsečenu srpsku glavu. U borbama sa Turcima je bio ranjen, pa se povukao u Ivanjicu na lečenje. Knez Milan Obrenović ga je unapredio u čin pukovnika za učešće u ratu 1876, ali je Ničifor odbio čin.

Godinu dana kasnije u srpsko-turskom ratu 1877-1878. je bio komandant dobrovoljaca i ustanika Javorske armije, a u operaciji oslobađanja Starog Vlaha na pravcu Uvac - Nova Varoš je komandovao sa tri dobrovoljačka bataljona. U ovoj akciji su oslobođena četiri okruga: niški, pirotski, vranjski i toplički.

Bio je poslanik Narodne skupštine u sazivu 1877-1880. godine. Početkom 1886. gubi državnu službu jer je u Skupštini, poslije Slivničke bitke, glasao za predlog opozicije, ali se ubrzo ponovo vraća u službu, a potom odlazi u penziju radi lošeg zdravlja.

Bio je upravnik Narodne biblioteke Srbije od 1880. do 1886. godine. Godine 1886. odlazi na Sorbonu u Pariz, gdje boravi godinu dana i sluša predavanja o istoriji, geografiji, filozofiji i književnosti. U Parizu osniva Srpsku čitaonicu a 28. jula postaje član Société d'histoire diplomatique. Nakon Pariza obilazi južnu Francusku, Španiju i posjećuje London.

Po povratku u Beograd je bio profesor istorije Srpske pravoslavne crkve tadašnjem kralju Aleksandru Obrenoviću.

Članstvo i funkcije u naučnim institucijama

- Od 6. februara 1869. godine: Redovni član Srpskog učenog društva (SUD) odnosno Odseka istoričkog i državničkog.
- Sekretar Odseka istoričkog i državničkog SUD (period: 1874-1875 i 1885-1888).
- Potpredsednik SUD (period: 1887-1888).
- Predsednik SUD (mandati: 1889, 1890 i 1891).
- Od 15. novembra 1892. godine: Pravi član bez opredeljenja Srpske kraljevske akademije (SKA)
- Od 28. decembra 1892. godine: Pravi član SKA (Akademije društvenih nauka)

Kratko je upravljao Žičkom eparhijom kada je u manastiru Žiča miropomažan kralj Srbije Aleksandar Obrenović. Godinama je bio potpredsednik Velikog duhovnog suda. Arhijerejski sabor mu je 1886. godine dozvolio da nosi episkopsku mitru pri bogoslužju.

Za redovnog člana Srpske kraljevske akademije je izabran 15. novembra 1891. godine. Osnivač je dve zadužbine pri Srpskoj kraljevskoj akademiji, današnjoj Srpskoj akademiji nauka i umetnosti, a to su Fond arhimandrita Ničifora Dučića i Fond za održavanje grobnice arhimandrita Ničifora Dučića.

Bio je u više navrata predsednik Srpskog učenog društva i inicijator spajanja Srpskog učenog društva sa Srpskom kraljevskom akademijom 15. novembra 1892.

Sahranjen je na Novom groblju u Beogradu uz vojne, crkvene i počasti Srpske kraljevske akademije. Svoju imovinu je testamentom zavještao: novac 21.418,50 dinara u zlatu Srpskoj kraljevskoj akademiji, knjige Bogoslovljiv u Beogradu, ordenje i privatne predmete Srpskom Narodnom Muzeju u Beogradu, ikone crkvi Sv. Save na Savincu, zatim 500 dinara u zlatu manastiru Duži, te po 100 dinara u zlatu srpskom pjevačkom društvu „Gusle“ u Mostaru, pjevačkom društvu „Srpska sloga“ u Dubrovniku, srpskom pjevačkom društvu Sloga u Sarajevu, manastiru Žitomislić, crkvi Male Gospojine u Lugu na Trebišnjici itd.

Niškičke novine „Onogošt“, broj 25. od 1899. g. imaju pohvalni članak o Dučiću, povodom pedesetogodišnjice njegovog monašenja. I „Bosanska vila“ je afirmativno pisala o njemu.

„СРПСКИ ДАВОС“: О ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ НИ РЕЧИ

Млади у огледалу „Бистричко-мутничког слива“

Пише: проф. др Срећен Ђузовић*

Ових дана је завршен „српски Давос“. Није се чула ниједна реч на тему: млади, високо образовање, запошљавање, одлив кадрова.

Такмичили су се, углавном „учитељи“ - бивше перјанице Закона о приватизацији, креатори економске политике с почетка 21. века „дијагностичари“: буџетског дефицита, јавног дуга, рационализације јавног сектора.

Њиховој пажњи нису промакле ни реформе „Железнице“, „Србијагаса“, ЕПС-а. Положише „заклетву“: „нема више заштите ни за једно предузеће од 31. маја“.

О напретку – „девастацији“ високообразовног система у Србији, посебно друштвено-хуманистичких наука, где почасно место, припада економским наукама, менаџерској „елити“ која се школује на два паралелна високообразовна система (акредитовани-неакредитовани), није било ни речи.

Као да су заборавили да је образовање је симбол препознатљивости једне земље, а његове научно-истраживачке перформансе лиценца за „котирање“ на регионалној-глобалној берзи образовања. (Не) намерно, прећуткујемо чињеницу да је образовање инвестиција, а не трошак, и да образовање и обука нису синоними.

С друге старне, проф. Др Дејан Шошкић, у прилогу „Одједи с Колоаника: истине и заблуде“ („Политика“ 21. март 2016), нас подсећа даконкурентска привреда почива на конкурентском знању људи, истичући да је: „образовни систем у коме се стичу недовољно применљива и недовољно актуелна знања и у коме „преко ноћи“ настају дипломци, мастери и доктори наука представља суноврат једног од основних стубова привредног развоја-конкурентност знања“.

„Политика“ (13.03.2016) је објавила податак:

„да у Србији живи 1.818.383 припадника ипсилон генерације (1980-2000). Више од половине њих живи код родитеља и не ради. Председник САНУ Владимир Костић наводи да је за деценију „одлив мозгова“ већи за 11 пута.

Поред тога, структура дипломаца не одговара технолошком времену у којем живимо-само 15% студената има диплому из технолошко-производних области, а тек 3% из области пољопривреде и ветерине. Костић упозорава и на експанзију високошколског образовања ниског квалитета“.

И поред ове констатације, универзитети-факултети-високе школе-академије струковних студија ничу као печурке после кише. Маркетинг, је одрадио своје, а родитељска жеља и љубав да му дете има диплому „буде школовано“ и постане члан „елите“ школованих, очекујући да ће се запослити.

Уместо да почне да ради, „дипломац“ иде у Националну службу за запошљавање. Тамо га чека саветник за увођење у посао.

С ослонцем на водич о слободним радним местима и листом „Послови“, он га уводи тајне „тренинга стрпљивости“ с основном поруком: посао се не чека, он се тражи.

Још кад би тај „психолог рада“ (некада су се то звали индустријски психолози), могао том младом човеку с дипломом, да каже: где да тражи посао?

Код председника странке, која је на власти, код директора „Партократе“ којег је странка „едуковала“ како се приоритетно запошљава, а не да се чека посао. Или, да се консултује с аналитичарима јавног мњења, да му препоручи да се учлани у странку која ће сигурно бити у политичком портфолију, након предстојећих избора

С друге стране, млади су неверљиви према „саветницима“ који су политички „прелетачи“. Јер, и кад им се учини да су убедили себе да им поверују, кад оно „саветник“ променио странку.

Сликвито речено, препливао реку „Ситницу“ и сео у фотелју другог „моћника“ одмарајући очи у жубору реке „Бистрице“.

На руку им не иду ни мартовске поплаве, а како метеоролози прогнозирају очекује нас променљиво време и у наредном периоду. Окрени, обрни, млади-незапослени-партијски неподобни задуго ће се огледати у таласима реке „Мутнице“.

Додатно, њихове муке, увећавају они што пливају реком „донорницом“, „Бистрицо-Мутницом“. Смешкају им се и охрабрују их да ће мартовско-априлске кише утихнути ускоро. Биће променљиво време. Смењиваће се сунце и киша. Тако ће бити и с песмом. С тим, што је велика непознаница ко ће узети кормило у своје руке, запловити реком „Бистрицом“ и запевати песму: „Чамац плови Радо...“.

На другој страни чује се и песма: „Београдски мали пијак потопила Сава, мог Драгана ... заболела глава.“ И док се смењује арија „бистричко-мутничког“ слива, Дунавом у „европејском“ стилу чује се песма: „Пловио сам Дунавом, испраћао бродове и сањао дивне снове...“.

Наједанпут зачу се глас: „Ко сте бре, ви, људи? Која је ваша песма? Чему се радујете? Ко ме верујете? Зашто су ваши дугови кад их нисте направили? Против чега сте, зашта јесте? Хоћете ли да генерацијски будете проклетти, безначајни, кусур историје? Који је разлог вашег постојања? Зар се мирите са судбином генерације произведене у трминутном аритмичном сусрету несрећног сперматозоида и уплакане јајне ћелије? Да бисте разумели како функционишу ствари, пожељно је бар да их јасно видите. На Балкану, свако богатство је, углавном, плод сналажења, неваљалства, корупције, Ајцхајмерове болести („не сећам се одакле ми паре“), (А. Тијанић „Политика“ 12.03.2016).

*Економски факултет у Нишу

НСЈСВ ЗА ИЗБОРЕ, НЕ И ЗА КОНКРЕТНУ ЛИСТУ

Пише: Хаџи Здравко М. Ковач

Како се захуктава предизборна кампања, синдикати су све интересантнији партијама, али само као гласачи. Сви траже и очекују блатно подршку, али не нуде и социјално партнерство. Уосталом како би то и могли сада када су на одласку и/ли кад то нису чинили ни досада кад су били власт. Што се тиче садашње власти они нису никад ни зарезивали синдикате и радничку класу, сетимо се само изјава и поступака свемогућег садашњег премијера и председника државе док су били у радикалском дресу и део данашње власти. Како „вук длаку мења, али не и ћуд“, њихов антагонизам према радничким организацијама засигурно неће променити ни слабаши партнери напредњака само именовано социјалдемократе (из СДПС и/или СПС, односно ПС), док о неким другим партијама са те „јединствене“ листе ни не треба речи трошити јер њих пре свега интересују монархије, либерални капитализам, рационализација броја запослених (читај отпуштања „вишкова“), кресање плата и пензија, мање отпремнине, дужи радни век, ... дакле све оно што је супротно интересима радника, сељака, незапослених, пензионера (Шта ли само ради Крка јр. на листи усрећитеља пензионера и иних).

Зато и нема неке велике дилеме и избора - како је експеримент са апстиненцијом од гласања или „белим листицима“ и довео на власт ове који су то данас НСЈСВ је за то да се изађе на изборе и да глас партијама, листама или појединцима који су

социјалну правду, поштenu прераспodelу чак и сиромаштва, реституцију, боље услове рада, ново запошљавање, веће плате и пензије, боље услове рада, ... а не за социјалне демагоге, којима ништа није свето, а понајмање социјална правда и чија су обећања на води записана.

И овом приликом НСЈСВ подсећа да у принципу од подршке синдиката партије углавном немају корист (сетимо се излета синдикалаца на па партијске листе), али зато синдикати увек имају штету и да синдикални активисти добро размисле, пре него се нађу на некој листи и/ли на месту на коме ни немају никакву шансу да буду и изабрани (сетимо примера лидера УСПРС из Војводине који је својевремено био 250-ти на листи СПО), а што се тиче функционера нашег Синдиката њима није место на партијским листама, а и онако има превише синдикалног посла у овој „правној“ и „социјално праведној земљи“ коју води „социјално одговорна“ власт, која се само декларативно залаже за колективно преговарање и социјални дијалог. Дакле, ако ћете на листу, или у партијску кампању, вратите синдикалну функцију и у тај неизвесан посао се укључите као обичан члан.

НСЈСВ остаје одан универзалним принципима социјалног дијалога, колективног преговарања и социјалног партнерства и свакој власти жели бити, партнер, не и послушник и вођен тим принципима позваће чланство да изађе на изборе и гласа по личном избору.

*председник НСЈСВ

SVAKI SEDMI OSNOVAC – VUKOVAC

• Vukovci, a ispodprosečni • Analiza prošlogodišnje "male mature" ponovo ukazuje na neobjektivnost ocenjivanja u osnovnoj školi

Svaki sedmi učenik u Srbiji je vukovac, petina je osmi razred završila sa peticama iz svih školskih predmeta, a čak polovina sa odličnim uspehom, pokazuje izveštaj Zavoda za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja o rezultatima prošlogodišnjeg završnog ispita. Najviše vukovaca je na području ŠU Leskovac - 22,4 odsto, Niš - 18,5 odsto, Jagodina 17,5, Raničug 17,3 i Novi Sad -15,3 odsto.

Ovo je treća godina zaredom kako se školske uprave Leskovac, Niš i Jagodina nalaze na samom vrhu u pogledu broja vukovaca, i to jednako rangirane. Uočava se i rast broja vukovaca, koji je najdrastičniji u ŠU Leskovac i iznosi nešto više od tri odsto. Najmanji procenat učenika nosilaca diplome „Vuk Karadžić“ je u školskim upravama Valjevo - 9,7 odsto i Užice 9,9 odsto.

Uprkos tome što uslovi za sticanje Vukove diplome ne bi trebalo da budu lako dostižni, jer podrazumevaju da učenici postižu izvanredne rezultate i osvajaju nagrade na takmičenjima, u Srbiji je čak 9.369 đaka u prošloj generaciji osnovaca dobilo to priznanje. Taj broj je neočekivano visok, a nalazi istraživanja upućuju na zaključak da se kriterijumi za dodelu ove diplome tumače u okruzima na različite načine, a i unutar samih okruga postoji velika razlika u postignućima vukovaca. Pokazatelj nedosledne primene kriterijuma jeste i činjenica da u nekim okruzima pojedini vukovci ne

dosežu ni republički prosek na testovima završnog ispita, navodi se u Zavodovoj analizi.

U prošloj generaciji osnovaca, skoro polovina je na kraju osmog razreda bila odlična (43,8 odsto), trećina ima vrlo dobar uspeh (34,2), petina dobar (20,6), dok je svega 1,4 odsto đaka bilo dovoljno. Prosečan opšti uspeh u osmom razredu te generacije je 4,11.

Mali broj učenika se nalazi neposredno ispod granice vrlo dobrog i odličnog uspeha, a značajno veći broj ima prosek 3,5 i 4,5 što ukazuje na tendenciju nastavnika da nezasluženo nagrađuju učenike, ne bi li „prešli“ u višu kategoriju uspeha. Na taj način, daci koji bi po objektivnim merilima trebalo da imaju dobar, odnosno, vrlo dobar opšti uspeh, postaju vrlo dobri, odnosno odlični. Takođe, određen broj odličnih učenika, zahvaljujući popustljivom ponašanju škola i nastavnika, biva nagrađen peticama iz svih predmeta. Takvih je lane bilo 20 odsto, navodi se u analizi.

Zanimljivo je da veliki broj učenika ima najvišu ocenu u osmom razredu iz predmeta koji su bili testirani na maloj maturi, pre svega iz biologije, geografije i istorije (po 43 odsto). Približno trećina đaka ima najnižu i najvišu ocenu iz matematike, fizike i hemije, dok petina ima trojku. Oko trećine đaka ima peticu iz srpskog u tom razredu.

Poređenje školskih ocena sa rezultatima koje su osnovci pokazali na prošlogodišnjoj maloj maturi ponovo ukazuje na zaključak koji je prosvetnoj, ali

i široj javnosti već poznat - da u ocene ne treba imati poverenja. Najpre zbog neobjektivnog i popustljivog ponašanja nekih nastavnika, ali i zbog različitih kriterijuma ocenjivanja. Na osnovu ocena se ne može sa sigurnošću predvideti nivo i kvalitet znanja učenika, niti pouzdano zaključivati o kvalitetu obrazovanja u osnovnoj školi. Pored toga, nejednaki kriterijumi ocenjivanja u školama dovode u pitanje pravičnost selekcije učenika pri upisu u srednju školu.

Koliko je ocenjivanje značajno vidi se i iz doprinosa koji uspeh iz osnovne škole ima pri upisu u srednju, a koji je neopravdano povećan, pa sada „vuče“ čak 70 bodova dok na završni ispit „otpada“ 30 poena.

Šta kaže pravilnik?

Petice iz svih predmeta nisu dovoljne da bi neko bio proglašen vukovcem, već mora da dobije najmanje jednu posebnu diplomu ili jednu od prve tri nagrade na opštinskom ili gradskom takmičenju, predviđeno je Pravilnikom o diplomama za izuzetan uspeh učenika u osnovnoj školi. Posebna diploma može se dobiti iz bilo kog predmeta, čak i ako iz njega nema organizovanih takmičenja, pod uslovom da dak ima peticu na kraju svake školske godine i da je „ispoljio posebnu sposobnost i sklonost za taj predmet“.

UDŽBENICI NI TANJI NI JEFTINIJI

Ministarstvo prosvete je za 15 dana produžilo rok izdavačima udžbenika da prijave školske knjige koje su spremili za tržište. Time su uvažili njihove primedbe da aplikacija na sajtu ministarstva nije bila osposobljena da primi sve podatke koje je trebalo uneti. Prema objašnjenju Gordane Knežević Orlić, predsednice Skupštine Udruženja izdavača udžbenika, nastavnih sredstava i učila Srbije, izdavači nisu mogli da u aplikaciju unesu radne sveske, niti rešenja da su im udžbenici odobreni, jer ih nisu ni dobili od Nacionalnog prosvetnog saveta. Razlog je što je ovo telo imalo devetomesečni zastoj u radu.

“Po medijima nas stalno optužuju da hoćemo da zaradimo i zato insistiram na radnim sveskama, što nije tačno – imali smo radne udžbenike, a onda je Ministarstvo prosvete insistiralo na uvođenju radnih svezaka, iako su izdavači ukazivali da to poskupljuje čitav „paket“. Sada su one novim Planom udžbenika postale neobavezne”, podsetila je Knežević-Orlić.

Ona je rekla da su izdavači slali dopise Ministarstvu prosvete u dva navrata zbog neispravne aplikacije i da su bili pozvani na razgovor, tek pošto su najavili konferenciju za novinare. Iz Ministarstva su ekspresno stigla rešenja o odobrenim udžbenicima, a kako se čulo od izdavača, svaki od njih je čekao na 10 do 15 tih dokumenata.

Objašnjenja radi, procedura odobravanja udžbenika je takva da posle mišljenja Zavoda za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja konačnu reč daje Nacionalni prosvetni savet, koji je, prema rečima predstavnika izdavača, sve mogao da reši na prošloj sednici za pet minuta. Pošto to nisu učinili, njihov posao je obavio ministar Verbić.

Državni sekretar Ministarstva prosvete prof. dr Zorana Lužanin u izjavi za RTS tvrdi da će školske torbe biti rasterećenije i lakše 10 do 20 odsto. Izdavači pak kažu da neće biti nikakvih izmena. “Mi kao izdavači moramo da se pridržavamo nastavnog plana i programa, a pošto on nije promenjen, po zakonu moramo sve što je određeno da unesemo u udžbenik. To znači da će i cene ostati iste. Inače, nisu menjane dve, tri godine i daleko su više u zemljama u okruženju”, objasnila je Knežević-Orlić.

Što se tiče udžbenika namenjenih deci sa posebnim potrebama, njihove cene će biti više, jer im je tiraž mali, što poskupljuje štampanje.

Lužanin je na RTS-u takođe rekla da to što su udžbenici za srednju školu niskotiražni i što ne donose dobru zaradu, glavni razlog što za 900 predmeta nema udžbenika. Izdavači su, međutim, objasnili da nije tačno da oni ne žele da prave udžbenike za srednju školu jer im se taj posao ne isplati. Kako su objasnili, do 2011. godine nisu imali pravo da rade ove školske knjige, osim za ogleđ, onda su dobili odobrenje ali je paralelno najavljena i reforma gimnazija, pa su čekali da se usvoje novi nastavni planovi. Pošto se to nije dogodilo, počeli su da rade po starom programu, a onda je odjednom usvojen inovirani. Oni tvrde i da je prava zbrka kada su u pitanju nastavni planovi i programi za srednje stručne škole, da sve informacije ne mogu da se pronađu na jednom mestu i da je tu glavni problem nedostatak komunikacije sa Ministarstvom prosvete.

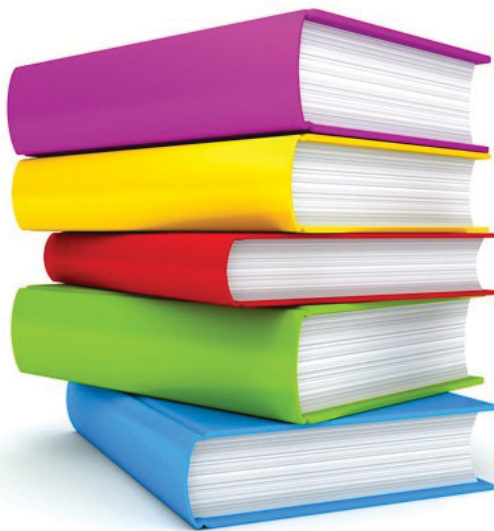
Tržište udžbenika „teško“ desetke miliona evra

Izdavači su novinarima podelili podatke Agencije za privredne registre od 2009. do 2014. godine, koji pokazuju da su izdavači recimo 2010. godine imali ukupan prihod od 34 miliona evra, a 2014. godine nešto više od 21 miliona evra. Objasnjeno je i da su rashodi 90 odsto prihoda. Rečeno je i da samo od 25 do 30 odsto roditelja kupuje nove školske knjige, ostalo se nasleđuje ili fotokopira.

Na pitanje zašto je na ovom spisku samo 12 od 79 izdavača, Gordana Knežević Orlić je objasnila da ostali izdavači nemaju ni jedan ili imaju samo jedan, dva odobrena udžbenika i da je ukupna zarada svih njih možda oko tri miliona evra.

Na pitanje direktorki Kleta Gordani Knežević Orlić, da ovu izdavačku kuću mnogi doživljavaju kao monopolistu na tržištu (nedavno su kupili i ID „Novi logos“ i ID „Fresku“) ona odgovara da bi takvu tvrdnju moralo da dokaže Ministarstvo prosvete.

Prema podacima koji su novinari dobili, godišnje najviše zaraduje „Klet“ (sa Novim Logosom i Freskom) – nešto više od sedam miliona evra. na drugom mestu je Zavod za izdavanje udžbenika 4,7 miliona, dok su prihodi svakog od ostalih osam navedenih izdavača ispod dva miliona evra. Zavod je inače godinama bio najveći izdavač – 2009. godine imao je ukupni prihod od 15,7 miliona evra, da bi pet godina kasnije, ta suma bila svedena na trećinu.

ХРЊАЗ: БОРБА ИЛИ ОСТАВКЕ!

Прочитати о Закону о платама у јавном сектору, а који је недавно усвојен у Скупштини Србије је бесмислено! Све и да немамо примедбе (а имамо их много) ово договорено на СЕС-у између Владе и државних синдиката (Самосталног и Независности) се и не може назвати законом већ евентуално његовим првим нацртом. Усвајати закон који не говори ништа, који не уређује ништа је политички памфлет који треба да задовољи стране власнике ове несрећне земље, али и да послужи у чисто пропагандне сврхе. Законом о јавној управи, али комплетним (са платним разредима за све) требале су да се системски уклоне неправилности у јавном сектору, али када званична власт каже да нико неће бити оштећен, то онда значи и да нико неће добити више него што има сада. Чему онда то служи ако не овоме што смо навели? Ако у том Закону нема јавних предузећа која суштински јесу једини проблем онда ту и нема ничега. Овај „закон“ не да не треба подржавати или одбацити већ о њему не треба ни дискутовати. Влада одвојена од народа, Влада коју живи у паралелном свету политичких олигархија су ово предложили, а фиктивно законодавно тело је што је и било извесно то и усвојило. Ипак је реч о напредној демократији. Једино питање је шта ћемо ми урадити?!

Из истог разлога због којег овај Закон нисмо могли подржати, не можемо подржати ни најављени штрајк упозорења. Такав штрајк има смисла једино ако постоји јасан план шта после. Ми тог плана за сада немамо. Ако „штрајк“ треба да сакрије нашу неспособност да се у овом несрећном времену ухватимо у коштац са проблемима, НСПРВ у томе неће учествовати! Ако нисмо спремни за рад, жртве, одрицања онда то и није штрајк, то и није борба већ исто оно што и Влада Србије ради - обмањивање просветне, али и шире јавности. За играње служе игралишта, а синдикална сцена свакако није игралиште! Или ћемо да радимо оно што се мора (јер није више питање да ли то хоћемо) или треба да признамо да смо неспособни и сами да се склонимо! Превише лакова нас окржује да би и ми то исто радили. Подсећамо Вас да је НСПРВ још крајем септембра прошле године тражило да се обуставе сви преговори,

да се окренемо себи и припремамо се за ове дане који су сада дошли. Свако разуман је још тада знао да су они били неминовни. Тај став другима тада није био прихватљив па се надамо да им је данас бар жао због тога. Зато на следеће Председништво СРПС излазимо са јасним планом и од прихватања тог плана зависи да ли ће се НСПРВ придружити већ најављеном (али нигде усвојеном) штрајку упозорења.

Прво, захтеви не могу бити два пута по 4% и 5.000 динара за Новогодишњу награду већ СПРОВОЂЕЊЕ СПОРАЗУМА који смо потписали претходне године! Повећање које се сада тражи је будалаштина! На тај начин ми би се 2017. године вратили на зараде из 2012. године. Ко да штрајкује и да се бори за 2.000 динара? Захтев мора бити однос зарада (не коефицијената!) 1:3 (професор мора имати три пута већу плату од минималца). Да ли ће власт то урадити кроз платне разrede и у политичким јавним предузећима наћи тај новац или ће га наћи већим издвајањем за образовање то је њихов, а не наш проблем. После штрајка упозорења, са таквим основним захтевом, морамо почети са организовањем протеста грађанског незадовољства у СВММ градовима по Србији. Протести се морају одржати, сваке недеље у 5 нових градова. Нека регионални и општински одбори синдиката почну да раде, 12% мора да се заради! На те протесте позивати све незадовољне, покрадене и преварене грађане. Ако може у Мађарској, зашто не би могло и у Србији! Ти протести треба да се одржавају у касним поподневним сатима када се настава заврши. Не смео им дати прилику за познату мантру како све радимо преко леђа ученика. На тај начин добићемо и оне који се тешко прикључују штрајковима. У предизборно време 500 људи на улици ће их више ужасавати од 500 школа у штрајку краћењем часова, а ни медији то не би могли игнорисати. У првих месец дана протести у 20 градова! Ако то не уроди плодом, организовати велики протест у Београду па донети даље одлуке. Дакле, ствари су јасне. Или ћемо да радимо, или ће се други играти без нас!

Ранко Хрњаз, председник ИО НСПРВ

ЈЕДИНО О РЕАЛИЗАЦИЈИ СПОРАЗУМА ПРЕГОВАРАТИ!

У петак, 4. марта одржан је још један састанак представника репрезентативних синдиката просвете и представника Владе Републике Србије. Представници синдиката су били Ранко Хрњаз (СРПС), Томислав Живановић (СРПС Независност), Бранислав Павловић (СОС) и Јасна Јанковић (УСРПС), а представници Владе Александар Вучић, Кори Удовички, Душан Вујовић и Срђан Вербић са сарадницима.

Уз стандардну причу о немању новца и обећања да ће све бити, само што није, протекло је још један, к'о бајаги радни састанак. Све што смо знали јуче знамо и данас, чак и мање. Проблеми који су били детектовани на почетку мандата ове Владе присутни су и сада. Представник Синдиката радника у просвети Србије изразио је своје разочарење због неспровођења готово ничег из потписаног Споразу-

ма о условима завршетка прошлогодишњег штрајка! „Оно на шта смо подсетили представнике Владе Србије јесте да је тим Споразумом била дефинисана и измена Закона о основама система образовања и васпитања која се није ни нашла у скупштинској процедури. Последнице тога јесу немогућност пуне примене Посебног колективног уговора“ каже Ранко Хрњаз, генерални секретар СРПС-а.

Такође, следећа замерка изнета је на рачун смањења издвајања из БДП за образовање иако је Споразумом али и Стратегијом развоја образовања дефинисано сасвим другачије.

„Најављен Закон о платама у јавном сектору, по речима представника власти, никоме не треба да умањи зараду па је из тога јасно да је никоме неће ни увећати. Чему онда такав закон и служи? За пуну примену таквог закона (како је дефинисано

Споразумом) потребна је политичка воља а ње очигледно нема и право је питање о чему ми можемо уопште онда преговарати?“ каже Хрњаз.

„Од праћења реализације буџета и евентуалних уштеда такође није било ништа већ се буџет немилице троши и на ствари на које не би смео. На крају, једино на шта СРПС пристаје јесте анексирање свих тачака Споразума на начин да се једино датуми могу мењати али у разумним роковима. Све остало је неприхватљиво. За тај Споразум су се изборили просветни радници штрајком и нико нема право да одступи од било које његове тачке. Надамо се да ће и други синдикати бити сагласни са овим ставом СРПС“ каже Ранко Хрњаз.

„Све у свему, састанак са сада техничком владом није донео ни једно конкретно решење“ резигниран је Хрњаз.

О МИНИМАЛНОЈ ЦЕНИ РАДА ПОСЛЕ ИЗБОРА?

Разговори о евентуалном повећању минималне зараде у Србији наставиће се након формирања нове владе, јер тренутно није ни могуће о томе преговарати, изјавили су у петак 18. марта представници Социјално економског савета (СЕС). Савез самосталних синдиката Србије и Уједињени грански синдикати „Независност“ упутили су Социјално економском савету иницијативу за повећање висине минималне цене рада са 121 на 140 динара по радном сату, чиме би минимална месечна зарада износила 24.360 динара.

Председник Уније послодаваца Србије и члан СЕС-а Небојша Атанацковић рекао је да су синдикати тражили да се разматра могућност повећања минималца, али да ће сачекати формирање нове владе да тај захтев поново актуелизују. Послодавци би, како је навео, могли да подрже одређено повећање, у складу са инфлацијом, али не и онолико колико предлажу синдикати. Ипак, најбоље је да сачекамо да прође период формирања владе, рекао је Атанацковић.

Потпредседник Савеза самосталних синдиката Србије Душко Вуковић подсетио је да је тај синдикат, заједно са Уједињеним гранским синдикатима Независност поднео иницијативу за повећање минималца у фебруару, али и навео да сада Влада није у капацитету да о томе преговара.

„Тек након формирања владе ћемо ући у то. Гледаћемо да се не понови да разговори поново стартују половином

августа“, рекао је он у Влади Србије на конференцији након што је Министарство привреде СЕС-у предочило план за Годињу предузетништва. Вуковић је подсетио да је рок за одређивање минималца за 2017. 15. септембар, али би, како је навео, требало да постоји могућност да се и током ове године промени ниво минималне зараде.

Минимална цена рада, без пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање, од јануара 2015. године износи 121,00 динара („нето“) по радном часу (Одлука Владе Србије, 05 Број 121-10648/2014-1, објављена у „Службеном гласнику Републике Србије“, број: 104, од 1. октобра 2014. године) и до данас није мењана иако је Законом о раду је предвиђено да се минимална зарада утврђује по радном часу, за период од најмање шест месеци.

Елем тако, на жалост трећине радника, и поред законске обавезе да се два пута годишње коригује минималац и да се „ири уиврђивању висине минималне зараде нарочитио узму у обзир следећи фактори – широкони животића, крештање просечне зараде у Републици Србији, економскијалне и социјалне пошребе зајослености и њетове ипородице, стиоћа не-зајослености, крештање зајослености на иржиситију рада и оиштии нива економске развијености Републике Србије“, све то и даље остаје „мртво слово на папиру“ и за Владу Србије, али и за њихове социјалне сателите у СЕС-у.

Минимална зарада (у €)	
Србија	174
Македонија	131
Албанија	149
Бугарска	184
Црна Гора	193
Хрватска	396
Словенија	791
Немачка	1.473
Холандија	1.502
Луксембург	1.923

ŠVEDSKA: UČIONICA KAO VAVILONSKA KULA

„U Stokholmu, na izložbi ruskih slikara, naročito sam uživala u platnu sa čarobnom igrom svetla u luku. Kod kuće sam mislila o detinjstvu u Rumi, na kraju Baštenske ulice, odakle je pucao vidik na Iriški venac i bezgraničnu slobodu. Posle kiše sam, na zgražavanje moje majke, trčala žit-nim poljima i mislila da dugu mogu stići i ispod nje proći. Otac Ljubomir je razumeo moju fantaziju i rekao: Ako ne dođe do duge, hoće do nečeg još lepšeg. I nakon toliko godina pitam se da li je imao pravo?“, piše Radmila Johansen, žena ogromne duše, koja decenijama živi u dalekoj Skandinaviji i predaje strancima švedski.

Iako penzionerka, odraslima s Bliskog istoka honorarno predaje švedski. Njih 62 rešilo da završi gimnaziju, što je uslov za studije u Švedskoj, gde je razvijeno obrazovanje seniora. Kao jedini prosvetar-stranac, radni vek je provela s tinejdžerima i u razredu imala 14 mališana stradalnika. Nema krajeva odakle nisu stigli. S roditeljima putuju mesecima, često sve prodaju da plate krijumčarima da ih prebace preko granica. Braća i sestre im se usput dave u moru ili guše po hladnjačama. „Ja sam ih učila švedski jezik i život, bila im učiteljica, druga majka i drugarica, zajedno smo pravili filovane paprike i palačinke – veli Radmila, koja nakon četiri decenije pedagoškog staža piše „Metodiku učenja švedskog kao stranog jezika“ i knjigu o sudbinama svojih učenika.

Decu je samo Radmila i mimikom razumela pa su kolege mislile da zna sve jezike i uzdizale je do neba. Ne krije sujetu i da joj to godi. „Radujem se kad stret-nem svoje bivše dake. Mnogi su taksisti, prepoznaju me i neće da naplate vožnju. Nedavno mi je stigao neobičan paket iz Rejkjavika. U ram u obliku srca stavili su svoje fotografije i napisali: „Tvoja familija s Islanda!“, priča ona.

Posle 42 godine rada je otišla u penziju. Priredili su joj dirljivu oproštajnu zabavu daci, za kojima pati, ali i za učionicom, koju je sa žarom zanesenjaka o svom trošku uredila. Kad je domaru vraćala, ključeve on se rasplakao.

Švedska je danas uređena, imućna zemlja, a u drugoj polovini 19. i početkom 20. veka više od milion Šveda zbog siromaštva je sa svog krša otišlo u Ameriku. Danas je svaki peti građanin Švedske useljenik. Neki su ekonomskih migratni, a drugi, kao Radmila, našli partnere i postali Švedani. U trećem razredu gimnazije putovala je na ekskruziju u Dubrovnik i na Stradunu srela grupe momaka i devojaka koje su nosile na glavi crvene maturske kape s gombom, pa je mislila da su Rusi. „Kad smo moja drugarica Božana i ja shvatili da su Norvežani, prešaltamo se sa srpskog na engleski, sedeli smo na Onofrijevoj česmi, čakalki i smejali se do besvesti“ – pamti Radmila sudbonosni susret.

„U sobu smo morale do 22 sata, kad gazdarica zaključava, ali mi okasnele. Uzalud smo pokušavale da ispod prozora nekako probudimo drugove iz razreda pa se mi sirote sklupčamo pred vratima, s glavom na otiraču. Srećom, bila je topla noć i tek u 6 ujutro gazdarica nas pusti unutra. Uglavnom, Jan i ja počeli smo da se dopisujemo. Posle dve godine pedagogije na Beogradskom univerzitetu, 1969. otišla sam u Norvešku. Moji roditelji nazareni su imali sedmero dece. Tata je bio radnik, mama išla u nadnicu, ali su nas sve školovali. Planirala sam da u Norveškoj radim godinu dana i skupim za nastavak studija. No, posle saobraćajke, Jan je napustio fakultet, vratio se roditeljima na sever Norveške, a ja poslala s njim. Svekar

Bubanje nije poželjno

Potresne su sudbine Radmilinih đaka, pristiglih sa svih strana. „Hajdi, dete egiptskih beduina, u prvom susretu preko tumača je nepoverljivo pitala kako ću je naučiti švedski kad ne znam arapski. Brzo je napredovala, pametnica jedna, i posle samo tri meseca prešla u švedsko odeljenje. Hani je iz Jemena stigao s 15 godina. Desnu stranu lica i oko mu je spržila bomba. Ožiljak ga boli kad je hladno, a Skandinavija je za jušnjake surovo hladna. Kupila sam mu kapu i bio je ponosan što samo on sme da je nosi na času. Jedva sam ubedila stidljivu, kratkovidu Kisanet iz Eritreje da koristi specijalni aparat koji povećava ono na tabli napisano. Jedva sam opismenila njene tri zemljakinje, koje su u 14. godini prvi put kročile u školu. Mali Ismail je u Somaliji učio samo Kuran. Napamet. Osetila sam da ima potencijal i uložila mnogo truda, jer u Švedskoj deca ne bubaju, već se očekuje da stalno postavljaju pitanja i razmišljaju“, priča ona.

nas nagovori da se venčamo i tako postadoh gospođa Johansen.

Za godinu sam naučila norveški, pa s Janom otišla na jug. Na severu je hladno, u Švedskoj jeftinije studije, a stipendiju je svako mogao dobiti. Neke ispite iz Beograda su mi priznali, završila sam nastavnički fakultet i predavala švedski.

Radmila, zvaničan prevodilac za švedsku policiju i državu, posebno je ponosna na to što je u Sremskoj Kamenici 1985, pri dodeli Povelje Zmajevih dečjih igara bila tumač autorki legendarne „Pipi duge čarape“ Astrid Lindgren, i s njom delila sobu u novosadskom hotelu „Park“. „Ona mi reče da uvek sa sobom nosi jastuče, koje joj, ma gde bila, daje osećaj da je kod kuće. Prijateljemale smo do pre četiri godine, kad sam je ispratila na poslednje putovanje tekстом objavljenom u švedskim novinama pod naslovom „Da li si ponela svoje jastuče, Astrid?“ – seća se Radmila.

Uvek marljiva, gospođa Johansen je 1996, na Prvom kongresu pedagoga Hrvatske, govorila o švedskom sistemu obrazovanja. „Počnem kako mi je drago što u Zagrebu moje ime pišu pravilno jer mu u Švedskoj dodaju po jedno „i“ i „s“, a kod mene nema duplih slova. Hvalila sam domaćine i da odlično izgovoraju moje devojačko prezime Šučurović, što Švedani, ma koliko lomili jezik, ne umeju. Posle predavanja, rekoše organizatori da se „u Zagrebu odavno nije čula tako lijepa srpska riječ“, priča Radmila.

Jan i Radmila su se razišli pre dvadestak godina. Oboje žive u Orebru, drevnom gradiću starom osam vekova, ali se retko sreću. On se nije ponovo ženio, ni ona udala. Švedska je puna usamljenih ljudi. Na Radmilin ulazu u šest stanova – toliko je i samaca.

„Ovde mi je sin jedinac Andre, predavač na fakultetu i biznismen, unuke Emili i Madlen, za mnogom su došli u Švedsku brat Dragomir i sestra Ljilja, ali ipak u dugim noćima osetim setu. Snaha nije htela da unuci uče jezik koji ona ne zna pa mi je uskraćeno veselje da se družimo. Kad je Emili prihvatila poziv za ručak, naglasila je da će doći s momkom Iračaninom, koji ne jede svinjetinu. Zbunila sam se tad kô nova mlada“, priznaje Radmila.

„Posećuju me prijatelji sa svih strana. Rumljanka Mara, Poljakinja Elizabeta i ja plovile smo brodovima, skitale pešice, padale od umora, ali nismo odustajale. Bili mi nedavno gosti iz Rusije i Grčke, pa Eva Norvežanka, Agneš, Mađarica rodom iz Subotice... Prava Vavilonska kula!“, veli ona. Na praznike, pogotovo, Radmila se seća predaka. Deda Danila, koga su Habzburzi odveli u Veliki rat iz kojeg se jedva vratio kući. Zbog njega Radmilu ponekad zovu baronesa od Baštenske. Gordi se i hrabrim ujakom antiifašistom Perom

Stojkovim. Sina je vodila u Turiju da vidi spomen-ploču na kojoj je među imenima narodnih heroja i njegovo.

Samo za Božić širi uštirkan stolnjak, koji je tkala i ćirilicom izvezla inicijale njena majka Savka Stojkov. A na tu relikviju spusti pečenu gusku iz Danske, podvarak od kupusa iz lokalne radnje, cipovku belog hleba, koji sama mesi, a kad je već rerna vruća, bude i makoš štrudle. Gosti donesu piće i dobrodušnost pa domaćica napuni dušu i spremi se za rastanak. „Svi rastanci su tužni, no verujem da je Lajoš Zilahi dobro rekao da rastanci postoje da bismo se ponovo sreli“, ističe Radmila. Davno je u Oslo poslala s kartom u jednom pravcu, poslednjih godina planira da ostane ovde, ali uvek nađe razlog da se vrati u Skandinaviju.

STUDIRATI U SLOVENIJI

Prošle akademske godine u Sloveniji je 250 studenata iz Srbije upisalo studije. Slovenija ima četiri Univerziteta, a studiranje potpuno besplatno. Univerzitet u Ljubljani je najveći i obuhvata 23 fakulteta. Studiranje je interesantno, a dostupan je veliki broj programa. Ljubljana je prijatno mesto. Studije su na slovenačkom jeziku, samo su neki smerovi kao što su anglistika i ekonomija na engleskom.

Univerzitet u Mariboru obuhvata 17 fakulteta, a zbog Bilateralnog memoranduma koji je sklopljen između Slovenije i Srbije, studenti iz Srbije mogu da apliciraju za osnovne i master studije, kao i da imaju mesto u domu sa istim pravom kao i studenti iz Slovenije.

Jelena Čeklić (25) je iz Srbije otišla u Sloveniju da

studira, završila je pravo i sada je vođa kabineta Rektorata na Univerzitetu u Primorskoj. Tu se posebno traže mladi matematičari, a stipendije su od 1500 do 4500 evra. „Ključno je napraviti prvi korak. Bolje otići negde na barem godinu dana da steknete iskustvo, jer tek tada dobijate viziju čime želite da se bavite, ali samo uz rad i trud možete da napredujete. Imamo jako dobre studente iz Crne Gore, Srbije, a jedan student je čak i nastavio školovanje u Parizu. Ispit iz slovenačkog jezika je tek na kraju godine tako da studenti imaju vremena da ga usavrše“, kaže Jelena.

Univerzitet u Novoj Gorici ima sedam fakulteta, a jedan od najzanimljivijih je za vinogradarstvo i vinarstvo koji je jedini u Sloveniji. „Nalaze se na regiji koja je poznata po proizvodnji vina, a studenti samo prave vina i ona se mogu kupiti u online

shopu“, kaže Veronika Piccinini predstavnik Univerziteta. Imaju studente iz Bosne, Srbije, Ukrajine, iz Srbije. ... Veronika je sad na doktorskim studijama. Zoran Kesar i Dora Ilić su članovi organizacije CMEPIUS (Centar Republike Slovenije za mobilizaciju i evroske programe obrazovanja i obuke) i učesnici akcije „Study in Slovenia“.

Stipendija se dobija za celo školovanje, a iznosi 8.400 evra godišnje, a za doktorske studije koje se plaćaju, pokriva se deo u iznosu od 3000 evra. Uslovi za dobijanje stipendije je da ste završili osnovne akademske studije, da niste zaposleni i da ste mladi od 27 godina. Što su veći uspeh i prosek ili ako budući studenti imaju neka dostignuća ili članke, veće su mogućnosti i verovatnoća za stipendiju, kaže Zoran.

ЕСНАФСКИ ПРИТИСЦИ ПРЕОПТЕРЕЂУЈУ УЧЕНИКЕ

Министру просвете, науке и технолошког развоја Срђану Вербићу није лако. Одавно је под баражном ватром. Наставници траже веће плате, притискају га штрајковима, платни разреди касне, министар финансија Вујовић је шкрт; ученици се жале на превелик број наставних часова; тегле претешке ранчеве препуне сувишних радних свезака и разних збирки. Вербић предлаже да се смањи број обавезних наставних часова, али трпи снажне еснафске притиске и уједињени отпор свих традиционалних верских конфесија.

Сви се слажу да ђаци треба растеретити, али под условом да се у њихове часове не дира.

Оптерећење ученика се дефинише као укупност физичких и психичких напора које улажу у временској јединици. Свака активност, па и наставна која је првенствено мисаона, подразумева интелектуално, емотивно и телесно оптерећење. Погрешно се мисли, постоје чак и такве наставне концепције (педоцентризам), да ученике уопште не треба оптерећивати, да школа треба да буде само задовољство, забава и спонтана активност организована једино према интересовањима ученика. Оптерећење је неопходно под условом да је оптимално.

У развојној психологији постоји законитост да се брже и целовитије развијају они појединци који уче планирано и систематично од оних који то чине спонтано. Чувени руски психолог Л. С. Виготски је истицао да је погрешно чекати да се код ученика потпуно развију неке сазнајне функције па тек онда тражити од њих да савлађују

одговарајуће наставне садржаје. Он је истицао да учење треба да буде вучна снага која ће довести до нових мисаоних облика.

Поред овог квалитативног постоји и тзв. квантитативно оптерећење које се мери бројем наставних предмета и седмичним бројем наставних часова. Квантитативно оптерећење у нашим школама није оптимално него је преоптерећење с тенденцијом повећавања. Неспорно је да промене у друштву и образовању треба да иду руку под руку, али је очигледно да између тих промена постоји повелики јаз. Пошто је код нас доношење наставних планова и програма централизовано, адреса на коју треба упутити критику је држава којој није лако да одоли притисцима за увођење нових предмета и садржаја, а радна седмица није наластиш па не може да се продужује. Поставља се, на пример, питање да ли је грађанско васпитање као наставни предмет неопходно. Постојали су и предлози да се здравствено васпитање, сексуално васпитање, саобраћајно васпитање, еколошко образовање и домаћинство конституишу као посебни предмети.

Из наставног плана се не искључује ништа него се само додаје. Зар поменути садржаји не могу да се савлађују у оквирима фундаменталних предмета – језика, матерњег и страних, природних наука, математике, физике, хемије, биологије и физичке културе? Неким интересним групама не одговара такав приступ, а ако се њима удовољава доводи се у питање основна функција школе – да помаже интелектуални развој ученика.

Законом о основном образовању прецизирано

је да ђаци у првом циклусу могу да имају до 20, а у другом до 25 часова седмично. Томе треба додати час разредног старешине и још неке обавезне активности. Позната је Лердова таблица квантитативног оптерећења према којој десетогодишњи ученик треба да има 11,5 сати за спавање, осам сати слободног времена за дружење, обедовање, спорт, одлазак у школу и долазак из ње, а за наставу и домаћи рад остаје 4,5 сата. Међутим, настава и друге школске обавезе одузимају више времена него што је то нормално. Кад се томе додају и домаћи задаци, произлази да је ученичко радно време (ово се нарочито односи на старије ученике основне школе и средњошколце) дуже од радног времена запослених.

Чедо Недељковић, професор у џензији

XI СВЕТСКИ САМИТ О НОВИМ ТЕХНОЛОГИЈАМА У ОБРАЗОВАЊУ

Да ли знате да ученици могу да разговарају са научницима који у овом тренутку проучавају поларне медведе на Арктику и да посете истраживачку базу на најсевернијем трајно насељеном месту на планети, а да не мрдну из својих топлих учионица? Или да ђаци из једне школе у Авганистану направе идејни нацрт беспилотне летелице, а да је онда по тим прорачунима направе ученици из партнерске школе у Шкотској? Или да дете са дислексијом, које у просеку чита осам речи у минути, уз помоћ посебног компјутерског програма после недељу дана може да прочита 30 речи за 60 секунди?

Све ово је могуће и већ се дешава у школама широм планете, а одабрани наставници су имали прилику за блиски сусрет са технолошким чудима у учионици на „Мајкрософтовом“ 11. светском самиту о новим технологијама у образовању (Microsoft Educator Exchange 2016).

У Corinthia Hotel-у у Будимпешти се окупило више од 400 наставника из 75 земаља, од САД до Новог Зеланда и Аустралије, који у својим учионицама у протеклих 11 година примењују најсавременије методе наставе. Назив конференције је био „hack the classroom“, што је објашњено као свака нова, другачија идеја или трик која ће у учионици помоћи да градиво ученицима буде разумљивије и занимљивије.

На скупу одржаном од 8. до 10. марта, папир готово да није могао да се види, ни у облику програма, ни бележница. Нисмо приметили да ико од наставника користи оловку да би записивао у свеску. Све је било у знаку технологије, а чак су и свакодневни програм конференције (са ажурираним изменама) наставници добијали на своје телефоне или лаптопове...

Иако из перспективе школа у Србији које немају ни тоалет, а камолу компјутере и интернет, све ово звучи као научна фантастика, будућност образовања приказана на самиту у Будимпешти већ је реалност у многим учионицама широм света, не само у Америци већ и у Кини, већ и у Индији, Бугарској, Македонији...

Као што рече један од наставника из Бразила: „Да, ми немамо интернет у школи, али зато сваки ученик данас има паметни телефон и ето решења.“ „Технологија никада неће моћи да замени квалитетно предавање, али може да помогне да добри наставници буду још бољи и да сваки ученик постигне више. Испробавајте нове ствари, немојте да се бојите да питате своје ђаке, сви знамо да деца знају већ сада више од својих родитеља

и наставника када је технологија у питању“, рекао је Антони Салцито, потпредседник „Мајкрософта“ за образовање.

А како то може да се предаје другачије на часовима географије или биологије, рецимо? Ако се учи о промени климе, поларним медведима или о томе шта подразумева професија истраживача, ђаци могу уместо сувопарне лекције у уџбенику и географске карте да путем „скајп учионице“ разговарају са научницима који се налазе на Арктику. У току конференције, једним кликом на миша у импровизованој скајп учионици, сликом и тоном директно са Арктика укључио се Џејми Данлоп из британске истраживачке станице у Свалбарду. Окрећући веб-камеру, показао је како у овом тренутку изгледа ово место на Арктику. Како истраживачи иду у тоалет, како се боре са поларним ноћима, да ли су видели белог медведа – била су само нека од питања на које је научник одговарао, на шта је Солцито, уз смех у сали, прокоментарисао да се питања наставника не разликују од питања која обично постављају ученици.

Доминик Реџистер, заменик директора за образовање у Британском савету, навео је пример мреже „онлајн школа“, преко које наставници и ђаци могу да раде пројекте са школама са другог краја планете, а да при томе не напусте своје учионице. Тако су ђаци из једне школе у Авганистану урадили нацрт беспилотне летелице, који су онда направили ђаци партнерске школе у Шкотској. Међутим, први лет се завршио падом, све је то снимљено, послато у Авганистан, а онда су тамошњи ђаци открили у чему је био проблем, послали нове прорачуне и нови лет је био успешан.

Други пример је тзв. животна библиотека, у којој се налази адресар наставника и тема којим се они баве, али не школских, већ животних лекција. Уколико на пример наставник у Канади добије ђаке из Сирије, а никада није радио са децом која имају посттрауматски стрес, која су избеглице или која су муслиманске вероисповести, може у овој библиотеци да пронађе којега који већ има такве ђаке у одељењу и са њим да подели искуства и савете.

А да је размена знања важна колико и сама технологија, показала су последња два дана конференције, када је организован својеврстан базар на којем су наставници из 75 земаља показали каква решења примењују у својим школама захваљујући „Мајкрософту“, а ова компанија прогласила је и најбоље учитеље за ову годину.

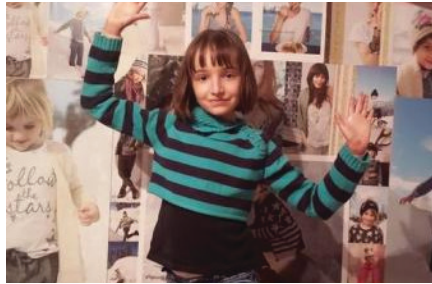
NAUČIMO DECU DA BUDU LJUDI

Piše: *Milovan Balaban**

Možda je malo reći da smo pre nekoliko dana svi su bili neprijatno iznenađeni namerom grupe devojčica u OŠ „Ivan Goran Kovačić“ u Subotici da svoju drugaricu, Galu Savić (11), pokretanjem peticije, izbaci iz škole zato što je bolesna. Pomenuti pokušaj je bio kulminacija vredenja i zlostavljanja kojima je mesecima bila izložena Gala Savić, dete koje boluje od bulozne epidermolize, retkog oboljenja kože koje proizvodi da se koža ljušti i da se stvaraju rane pri najmanjem dodiru. O ovom slučaju je izveštavano u praktično svim medijima, a posle snažne reakcije društva i odgovarajućih mera preduzetih u školi direktor ustanove je saopštio da je sa decom obavljen razgovor i da su ona shvatila grešku.

Ipak ostala je „gorčina“ koju je izazvala reakcija dece na bolest njihove drugarice, reakcija na nevolju i stradanje kojem je izložen neko ko pripada njihovom miljeu i prema kome bi trebalo da imaju naročitu naklonost i razumevanje. Ova reakcija, koja poistovećuje čoveka i problem te ide na njegovu eliminaciju, i to manifestovana u ovom slučaju među decom, zaista treba da zabrine, pa čak i uzbuji pre svega starije, odnosno celokupno društvo. Da ga probudi te da se ono zapita o ispravnosti (ili makar nedovoljnosti) svih metoda i modela koje koristi kako bi suzbilo ovakve pojave i pokušalo da usmeri (makar omladinu i decu) u pravcu, bar najminimalnije, egzistencijalne humanosti. Jer društvo koje nema makar malo humanosti, empatije i solidarnosti, naročito među decom, osuđeno je na sigurno urušavanje i sigurnu propast.

I stručnjaci su reagovali na ovaj događaj. Psiholog Radmila Grujičić je izjavila da za društvo koje je poput srpskog vrlo isključivo, nije čudno da se pojave i slučajevi poput subotičkog. Ona da-

lje kaže je u ovom slučaju prvo trebalo razgovarati sa decom koja su pokrenula peticiju i sa njihovim roditeljima, a ne sa detetom čije se izbacivanje iz škole traži i njegovim roditeljima. Uvođenje inkluzivnog obrazovanja je dobar pokušaj da se izgradi tolerantnost, čime bi se smanjilo i vršnjačko nasilje koje ona, uz naglasak da država treba da bude istrajna kao i da ljudi koji su odgovorni prepoznaju vršnjačko nasilje i da se sa njim i bore.

No, ne osporavajući mišljenje psihologa Radmile Grujičić (uostalom, takvo je mišljenje većine psihologa, socijalnih radnika i ostalih zaduženih za ovu vrstu problema), mora se zapaziti da sve mere koje preduzima sistem i profesija nisu dovoljne da makar zaustave progresiju nasilja, agresije i netolerantnosti u društvu. Štaviše, svedoci smo da se ona u nekim oblicima i umnožava, ali što je još poraznije da je zahvatila i našu decu – socijalnu grupaciju koja je po svojoj prirodi najmanje sklona ovakvoj vrsti isključivosti. Zbog toga je ovaj slučaj alarmantan. Nija čak reč o omladini nego baš o deci u kojoj se ogledamo svi mi i koja nam ovakvim ponašanjem ukazuju na obolelost onog iskonski ljudskog u nama, teško rešivog samo sistemskim

promenama, zakonima i državnim angažovanjem.

Država naravno treba da donese odgovarajuće zakone, sistem treba da se organizuje i preventivno deluje protiv ovakvih pojava, društvo naravno treba da ih putem javnosti žigoše kao nedopustive, ali osim toga neophodno je naći načine oplemenjivanja svih nas, naročito najmlađih. Raditi i vezbati se na crpljenju, kroz druženje i zajedničke aktivnosti, novog i nekog drugog duha koji bi neutralisao najčešće razorne posledice duha modernog vremena, naročito kod naše dece. Treba pokušati neutralisati negativne posledice potrošačkog mentaliteta, kao i pošasti egoističnosti i isključivosti. Na žalost ove osobine preovlađujuće karakterišu modernog čoveka, a često se na posredan, ali i neposredan način promovisuju kroz medije i gotovo čitav vrednosni sistem modernog doba, a deluju najčešće razarajuće po nas kao ljude i po ljudsku prirodu.

Utud je možda najbitnije da, učeći decu, i mi ponovo počnemo da učimo ono najosnovnije, a to je da budemo ljudi. Da ovakav obrazac ponašanja (eliminacija nekoga ko je zbog bilo čega drukčiji) nije na visini onoga što se očekuje od ljudi. No, pre toga moramo i sami uložiti ogroman napor u pravcu sopstvenog oplemenjivanja i vraćanja pristojnosti i ljudskosti u naš svakodnevni život, naše porodice i u nas same. Tek onda će te osobine prihvatiti i naši najmlađi i to bez mnogo priče i ubedivanja. U protivnom, oslanjajući se samo na nekog drugog (državu i društvo koji bi svakako trebalo da odrade svoj deo posla) problemi će eskalirati i vrlo verovatno jednog dana zakucati i na naša vrata. Vremena nemamo mnogo, a motiv da budemo ljudi valda imamo, ako nemamo onda ne možemo očekivati ni od naše dece da shvate potrebe i lepote ljudskosti.

**istoričar i analitičar*

VERA NAS UČI TOLERANCIJI

Piše: *Koviljka Jevremović**

Kao i svake godine, a imam ih dosta, i ove sam na televiziji gledala prenos Svetosavske akademije. Ne pamtim da je ikada program bio tako dobro osmišljen – sažet prikaz naše prošlosti sa akcentom na veri; prosveti i slavnoj istoriji naše zemlje Srbije.

U organizaciji Ministarstva prosvete, u programu su učestvovali najbolji horovi, kulturno-umetnička društva i mlade balerine. Glumac Slobodan Bešlić je bio zadužen za dramsko-poetsko kazivanje. Sve je bilo savršeno. Ministar prosvete Srđan Verbić, pozdravljajući zvaničnice, između ostalog je rekao: „Postoji jedna drevna umetnost koju smo zanemarili, to je veština postavljanja dobrih pitanja, onih čiji se eho čuje čak decenijama nakon što su izgovorena“.

Već sutradan, ministru je u emisiji „Da.Možda.Ne“ bilo postavljeno pitanje zašto je potrebno učiniti promene u obrazovanju u odnosu na versku nastavu i građansko vaspitanje. On je istakao da je dosadašnje iskustvo da je, umesto povećanja tolerancije, razumevanja i smanjenja diskriminacije postignuto upravo suprotno – deca se razdvajaju i imamo segregaciju u školama. Inače, ministrov predlog je da se ovi izborni predmeti pohađaju samo u prva četiri razreda osnovne škole, jer nemamo, kako je rekao „dovoljno kvalitetnih nastavnih kadrova“.

Da se vratim na Svetosavsku akademiju. Ceo program je pokazao i dokazao da bez Svetog Save, Dositeja Obradovića, Vuka Karadžića, manastira i crkava ne bi bilo ni „s“ od srpskog jezika, srpske države i Srba.

Sveti Sava, začetnik naše pismenosti, podigao je mnoge manastire u kojima su osnovane prve škole, i u kojima se negovala pismenost i čuvala vera, jezik i nacionalnost.

Kao što nema junaštva bez hrabrosti, uspeha bez rada, pameti bez iskustva, lepote bez šarma, a tolerancije bez poštovanja i ljubavi, tako nema ni roda bez jezika i vere. Zapravo je vera stožer našeg nacionalnog postojanja, jer se u manastirima razvijao i jezik i pismenost. Zar onda treba ukinuti veronauku u višim razredima osnovne škole? Što se tiče nedostatka nastavnog kadra, veroučitelja, broj časova veronauke je veoma mali, pa uz dobar raspored, postojeći veroučitelji mogu da predaju u više škola, te se tako ovaj problem može rešiti. Uostalom, veronauka je izborni predmet, deca je žele ili ne žele, a segregaciju izazivaju verovatno druge društvene pojave (sramotan TV program na nekim stanicama, korumpiranost, nedovoljna roditeljska posvećenost deci...).

A, i da time završim, jedna od dve najznačajnije božije zapovesti glasi: „Ljubi bližnjeg svoga kao samoga sebe“. Ima li na lepši način izražene tolerancije.

**prosvetni radnik u penziju, Banatski Karlovac*

PLATE NAJMANJE U ZDRAVSTVU I PROSVETI

Piše: *Ljubiša Spasojević**

U „Politici“ od 26.2.2016. objavljen je članak sa naslovom: „Prosečne plate porasle tri odsto“, u kome je dato da su neto zarade u decembru 2015. dostigle 51.485 dinara. Tu je i tabela sa prosečnim zaradama po delatnostima. Najveća prosečna zarada je u delatnostima informacije i komunikacije, pa iza finansijska delatnosti i delatnost osiguranja. Na petom mestu su stručne, naučne, inovacione i tehničke delatnosti, koje znatno zaostaju iza prve dve delatnosti. Znatno niže, skoro polovina zarada od prve dve delatnosti, jesu zdravstvo i socijalna

zaštita pa potom obrazovanje.

Preduslov za napredak je dobro obrazovan i zdrav kadar. Takav kadar ne možemo imati ako nam obrazovanje i zdravstvo imaju prosek primanja duplo manji od onih koji samo troše novac, i to novac onih koji ga stvaraju i onih koji im obezbeđuju da to mogu da rade – dobro obrazovanje i zdravlje.

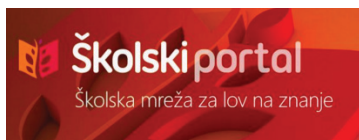
Često čujem da je država ne tako davno mnogo (preko mere) povisila penzije. Ja znam, a isto je i sa drugom penzionerima, da je moja penzija, i pre tih velikih povećanja, bila veća od prosečne plate u Srbiji, a sada je znatno niža, pa mi nije jasno kome su to porasle penzije. Uz to, statistika kaže da su

plate u 2015. godine porasle tri odsto, a inflacija bila jedan i po odsto, a penzijama se tek sada smeši 1,25 odsto.

ШКОЛСКИ ПОРТАЛ ЗА ЂАКЕ И НАСТАВНИКЕ

Издавачка кућа Бигз школство покренула је мултимедијални Школски портал, који омогућује брз приступ наставним материјалима и додатним едукативним садржајима за коришћење у настави. Вести из школа, светска искуства у образовању, теме које интересују родитеље, ученике и просветне раднике, само су део понуде на овом порталу који се свакодневно ажурира, а налази се на веб адреси www.skolskiportal.rs. Наставници који користе Бигзове уџбенике у настави имају могућност да се региструју на Школском порталу и направе свој профил, а на располагању су наставни планови и програми, припреме за часове и бројни додатни садржаји. Од септембра наставници ће преко портала моћи да преузму и е-приручнике, који садрже мултимедијалне материјале, алатке за означавање текста, лекције у електронској форми, али и бројне додатне погодности.

„Да би наставник постао корисник е-приручника потребно је да користи Бигзове књиге у настави и да се региструје на школски портал. Након тога, уз помоћ посебног кода који ће добити од Бигз школства, са портала може бесплатно преузети свој примерак е-приручника, који је одлично средство за припрему часа. Планови и припреме које су укључене у е-приручник олакшавају наставницима административни део посла, а могућност „качења“ различитих садржаја дозвољава им да унапред припреме додатне материјале које желе да користе у настави - кажу у овој издавачкој кући.

За ученике, Бигз је припремио е-уџбенике, који садрже све лекције из папирног уџбеника у електронској форми, као и мултимедијалне додатке лекцијама у виду галерија фотографија, видео и аудио записа и 3Д модела. Поред тога е-уџбеник садржи алате уз помоћ којих ученик може сам да означава текст лекције, заокружује одређене делове и додаје садржаје лекцијама у виду слика, текстова, аудио и видео материјала и интернет линкова. Е-уџбеник и е-приручник су врло применљиви и у инклузивној настави, јер дозвољавају прилагођавање лекција сваком детету, а могућност додавања мултимедијалних садржаја омогућава учење лекције кроз модалитет који је најзгоднији одређеном детету. На пример, за слабовиду или дислексичну децу могуће је уз лекције „прикачити“ аудио снимке прочитаног текста, истичу у Бигз школству.

СТРАНЕ ДИПЛОМЕ И ДАЉЕ НА ЧЕКАЊУ

Владан Ђирић дипломирао је на Универзитету у Подгорици, а живи у Београду. Иако је још у новембру предао захтев за нострификацију дипломе у новом ENIC/NARIC центру, отвореном при Министарству просвете, и даље чека „папир“ са којим ће моћи да тражи посао у Србији. Када је 1. октобра 2015. отворен центар у коме треба брже, једноставније и јефтиније да буду признате факултетске дипломе стечене у иностранству, министар др Срђан Вербић најавио је да ће максимално чекање бити 90 дана. Тако је предвиђено изменом Закона о високом образовању. Чекање се многи ма, ипак, одужило. ENIC/NARIC центру стигло је до сада око 1.600 захтева за признавање диплома. Од овог броја тек 120 је решено.

Према речима др Зоране Лужанин, државне секретарке у Министарству просвете, науке и технолошког развоја, 600 предмета је у процедури, а око 900 је пријављено и чека термин да преда захтев. „Појавило се неколико недоумница и у њиховом решавању затражили смо помоћ Националног савета за високо образовање. Сада су испливали неки проблеми који су годинама гурали под тепих“, каже Лужанин. „Стигао је, рецимо, велики број захтева за признавање диплома из Америке. Њихов образовни систем различит је од нашег, имају и колеџе и тешко је у нашем систему наћи еквивалентне за све дипломе. Мора да се донесе јединствено правило, које ће важити за све“.

Она објашњава да се тражи право решење и за дипломе из Велике Британије, у којима постоје студије у трајању три плус једна година мастера. Неки траже да им то буде признато као основне студије, неки као мастер, а ENIC/NARIC мора да уједначи одлуку. Проблем су и здравствене специјализације, које код нас уопште нису академске, већ део клиничког усавршавања. Сада се тражи решење како лекарима да се „преведе“ специјализација из иностранства.

„Имамо двадесетак захтева за признавање диплома медицинских специјализација, које треба да решимо“, каже Лужанин. „Стигла нам је, рецимо, диплома мастер професора немачког језика и ликовне културе, стечена у Мађарској. Код нас таква комбинација звања не постоји“.

Највећи број дипломаца који су затражили признавање дипломе, српски су држављани. Највише диплома стечено је у Мађарској, а једна је стигла чак са Филипина. Најбоље решење тражи се и за такозване „регулисане професије“ - судије, лекаре, наставнике... На документима које издаје ENIC/NARIC требало би да пише звање, али и напомена да са страном дипломом правника особа може да конкурише на тржишту рада било где, осим за регулисане професије. За њих ће бити уведени посебни прописи.

Лужанин тврди да како време буде пролазило дипломе ће се знатно брже издавати, јер ће све недоумице бити решене. А и када једном буду верификовано звање са неког факултета, сви који касније дођу са истог факултета неупоредиво краће чекају.

ВЕРБИЋ РЕЧЕ И ОСТАДЕ ЖИВ: СИНДИКАТИ БИ ЖЕЛЕЛИ ДА ОСТАНЕМ МИНИСТАР ПРОСВЕТЕ!

Министар просвете, науке и технолошког развоја Срђан Вербић рекао је 25. марта у Краљеву да је задовољан ставом представника синдиката просветних радника према њему као министру. „Ја сам лично веома задовољан какав став синдикати имају према министру, и када бисте их питали да ли они желе да овај министар буде у следећој влади, они би рекли, да. Ја бих на исто то питање рекао, што да не“, одговорио је Срђан Вербић. За разлику од министра посетиоци сајта N1 који је пренео претходну вест на питање „да ли би Срђан Вербић требало да буде министар просвете и у новој влади?“ одговорили су негативно у чак 83 одсто случајева.

Министар је истакао и да у Србији постоје закони којима се регулише проблем вршњачког насиља, али да нема довољно капацитета за њихово спровођење. „Постоје закони којима се регулише проблем вршњачког насиља, али нема довољно капацитета да се они спроводе. Нама су потребни људи који се тиме баве, мораћемо да оснажимо службе које се тиме баве у школи. Сваки појединац је важан у овом послу“, рекао је Вербић.

Он је навео да је за сузбијање вршњачког насиља неопходно и развијање духа заједништва међу ученицима, као и бављење спортом. „Неопходно је развијање заједништва код младих, више спортских секција у школама, излета и то морамо да вратимо“, казао је Вербић.

МЛАДИ И РОДНО ОСЕТЉИВ ЈЕЗИК

Професорка, директорка, психолошкиња, педагошкиња. Користите ли ви женски род за називе занимања? Битка око употребе родно осетљивог језика траје годинама. А, оно што је посебно симптоматично је да се она води на свакодневном нивоу и у свакодневном говору. Оно што је питање јесте да ли и колико свакодневница прати тренд који би барем требало да постављају образовне установе, али и медији. Пре нешто више од сто година реч „учитељица“ није постојала, јер за то није било потребе. Међутим, учитељским послом почеле су да се баве и жене, па је било потребно и у језику направити измену. Па чак и након те приче, век касније, родно сензитивни језик многи и даље тешко прихватају. Кажу да промене лакше усвајају млади, а да ли је то случај и са родно сензитивним језиком? „Ми користимо углавном за професор/професорка. То је једна од најважнијих разлика која се прави код нас, али

у суштини мислим да га не користимо толико често јер нам не представља толики значај“, каже Душан Станишић, ученик Карловачке гимназије.

Према речима професорке књижевности Јоване Реба, у нашем језику традиција налаже да, без обзира на постојање женског рода за назив неког занимања, ми ипак користимо мушки. Да бисмо говорили родно сензитивно, неопходно је да о томе и размишљамо. „Да би смо у томе успели, неопходно је да са ученицима о томе причамо, да објашњавамо неке за њих нове појмове којима се женским родом објашњавају одређени термини, зато што често звучи смешно. Све што нам је ново звучи смешно, онда лакше то и одбијемо. Зато се трудимо да са ученицима разговарамо колико је битно да се разликују женски и мушки род, јер нисмо ишти, заједно смо, али је много лепше ако су ствари различите и због тога се трудим да га користим и ја, а и они на часовима“, каже Јована Реба.

ZARADE MANJE ZA 21,9 ODSTO

• **Odžačani za mesec dana od rekordne zarade do minimalca • Vojvodanska plata 37.771 dinara manja 2.672 dinara od republičkog proseka • Svih sedam okruga u Vojvodini beleži pad prosečne plate • Obrazovanje 1,82 odsto ispod proseka**

Podacima Republičkog zavoda za statistiku prosečna zarada isplaćena u januaru 2016. godine iznosila je 55.763 dinara. U odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u decembru 2015. godini, nominalno je bila manja za 21,2%, a realno manja za 21,7%.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa isplaćena u januaru 2016. godine iznosila je 40.443 dinara. U poređenju sa prosečnom zaradom bez poreza i doprinosa isplaćenom u decembru 2015. godine, nominalno je bila manja za 21,4%, a realno manja za 21,9%.

Prosečna zarada isplaćena u januaru 2016. godine nominalno bila je veća za 2,9%, a realno je bila za 0,5% veća od prosečne zarade isplaćene u januaru 2015. godine.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa isplaćena januaru 2016. godine nominalno je bila veća za 2,9%, a realno veća za 0,5% u odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u januaru 2015. godine.

Sami podaci RZS-a potvrđuju da je na kraju prošle godine veliki deo preduzeća isplatilo takozvanu 13. platu, kao i da je deo javnog sektora decembrsku zaradu, koja je trebalo da se isplati u januaru, zapravo isplatio pre Nove godine pa je ona knjižena u decembarском proseku. Jer da nije tako, ne bi plate u januaru bile više od 20 procenata manje od onih isplaćenih u poslednjem mesecu prošle godine.

Prošlog meseca mnogi su, pa i sami Odžačani, bili iznenađeni podatkom da je ta vojvodanska opština u decembru 2015. godine imala prosečnu platu od 60.560 dinara, što je bilo 54 odsto više nego što je u novembru i čak 11.000 dinara više od prosečne republičke plate za taj mesec. Rukovodilac Odeljenja za društvene delatnosti u opštini Odžaci Slavka Anđelković Petrović objasnila je da je visokoj prosečnoj decembarскоj zaradi doprinela isplata i decembarских plata u tom mesecu, odnosno činjenica da su iz opštinske kase isplaćene dve, s tim što je decembarска isplaćena „unapred“. Da je tačno to što je i sama priznala, govori i podatak da je januarska plata u odžačkoj opštini svega 19.403 dinara i da zapravo iznosi samo 32 odsto one isplaćene u decembru.

Inače, prosečna vojvodanska plata, bez poreza i doprinosa, u prošlom mesecu bila je 37.771 dinar i manja je 2.672 dinara od republičkog proseka. Više od republičkog proseka zabeležile su Južnobačka i Južnobanatska oblast, a ispod Zapadnobačka, Severnobanatska, Severnobačka i Sremska oblast. Samo šest opština u Vojvodini ima prosečne januarske plate veće od republičkog proseka

Najveća prosečna januarska plata u Vojvodini zabeležena je u Vršcu – 48.375 dinara, zatim u Beočinu – 47.128, Pančevu – 45.269, Bačkoj Palanci – 43.922, Pećincima – 43.680 i Novom Sadu – 42.569. Međutim, iako je Beočin i dalje među opštinama čija je prosečna plata veća od republičke, ipak treba napomenuti da u toj

opštini prosečna zarada iz meseca u mesec opada. Tako je u decembru bila 57.008 dinara i po iznosu se svrstavala među veće u Srbiji.

U svih sedam okruga u Vojvodini zabeležen je pad prosečne plate u januaru u odnosu na decembar prošle godine, a najveći je u Južnobačkom okrugu, i iznosi 15.000 dinara. Prosečna decembarска plata u Južnobačkom okrugu bila je 55.586, a prošlog meseca 40.570 dinara. Malo bolja je, ali ne dobra, situacija u Južnobanatskom okrugu, gde je prosek prošlog meseca bio 41.269 dinara, a u decembru 51.474. Decembarска prosečna plata u Zapadnobačkom okrugu bila je 46.230 dinara, a prošlog meseca 31.618. U Severnobanatskom okrugu prošlog meseca prosečna zarada iznosila je 34.132 dinara, a u decembru 46.703, dok je u Severnobačkom okrugu u decembru prosečna plata bila 43.752 dinara, a prošlog meseca 37.415. Podaci pokazuju da je prosečna decembarска plata od 43.639 pala na januarski prosek od 35.883 dinara. Prosečna plata znatno je opala i u Sremskom okrugu, i to više od 12.000 dinara, jer je u decembru prošle godine bila 45.957 dinara, a prošlog meseca 33.890.

Zarade u prosveti i republički prosek						
Period	Prosečne zarade			Prosečne zarade bez poreza i doprinosa		
	Ukupno RS	Obrazovanje	Indeks (3:2)	Ukupno RS	Obrazovanje	Indeks (6:5)
1	2	3	4	5	6	7
I 2015	54.208	54.457	100.46	39.285	39.159	99.68
II 2015	58.992	54.774	92.85	42.749	39.428	92.23
III 2015	59.141	54.837	92.72	43.121	39.533	91.68
IV 2015	62.532	54.199	88.27	45.605	39.025	85.57
V 2015	60.487	55.064	91.03	43.964	39.643	90.17
VI 2015	61.302	56.155	91.60	44.583	40.496	90.83
VII 2015	62.687	56.314	89.83	45.601	40.638	89.12
VIII 2015	61.538	55.673	90.47	44.630	40.042	89.72
IX 2015	60.503	55.301	91.40	43.925	39.799	90.61
X 2015	60.767	54.644	89.92	44.124	39.376	89.24
XI 2015	60.913	58.974	96.82	44.166	42.370	95.93
XII 2015	70.763	59.894	84.64	51.485	43.069	83.65
I 2016	55.763	55.190	98.97	40.443	39.696	98.18

Prosečne zarade po zaposlenom u Republici Srbiji, po delatnostima	Zarade	Neto zarade
	I 2016	I 2016
Ukupno	55763	40443
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	48360	35058
Rudarstvo	100837	71868
Prerađivačka industrija	53068	38584
Snabd. el. energijom, gasom i parom	105070	74781
Snabd. vodom i upravljanje otp. vodama	51962	37480
Gradevinarstvo	53250	38603
Trg. na vel. i malo i popravka mot.vozila	45573	33595
Saobraćaj i skladištenje	56213	40703
Usluge smeštaja i ishrane	35057	25806
Informisanje i komunikacije	93777	70914
Finansijske delatnosti i delatnost osig.	101440	73442
Poslovanje nekretninama	59891	43222
Stručne, naučne, inf. i tehničke delatnosti	89241	66047
Adm. i pomoćne uslužne delatnosti	47366	34306
Državna uprava i obavezno soc. osiguranje	60104	43113
Obrazovanje	55190	39696
Zdravstvena i socijalna zaštita	39095	28056
Umetnost, zabava i rekreacija	48754	35764
Ostale uslužne delatnosti	40764	30278

	Zarade	Neto zarade
	I 2016	I 2016
Republika Srbija	55763	40443
Srbija - Sever	61233	44466
Beogradski region	69585	50585
Region Vojvodine	52094	37771
Zapadnobački okrug	43765	31618
Južnobanatski okrug	57090	41269
Južnobački okrug	55854	40570
Severnobanatski okrug	47153	34132
Severnobački okrug	51555	37415
Srednjobanatski okrug	49577	35883
Sremski okrug	46703	33890
Srbija – Jug	48541	35129
Reg Šumadije i Zap Srbije	47173	34272
Reg Južne i Istočne Srbije	50198	36167
Reg Kosovo i Metohija	-	-

Deflacija u februaru

Maloprodajne cene u Srbiji u februaru su bile 0,1 odsto niže nego u januaru, dok su u odnosu na isti mesec prošle godine uvećane za jedan i po odsto, saopštio je Republički zavod za statistiku. U prva dva ovogodišnja meseca zabeležen je rast potrošačkih cena od pola procenta. U februaru su najviše, 2,4 odsto, pojeftinili obuća i odeća, transport je jeftiniji 1,2, a rekreacija i kultura 0,5 odsto. Hrana i bezalkoholna pića su poskupeli 0,7 odsto, a alkoholna pića i duvan 0,1 odsto, navodi se u saopštenju.

Koliko novca je potrebno za pristojan život?

Pristojnost u Srbiji nema veze sa skromnošću jer za pristojan život, bez odricanja, u četvoročlanoj porodici sugrađanin treba da zarađuje čak po 121.233 dinara. Takav komfor sebi trenutno može da priušti tek svaki 17. zaposleni u Srbiji i nijedan penzioner! Svi ostali žive ispod granice pristojnog života. Ne odlaze na zimovanja, letovanja, u bioskop, restorane. Nezvanične procene, jer precizan podatak nema nijedna institucija, kažu da u Srbiji tek nešto više od 100.000 zaposlenih zarađuje više od 120.000 dinara, što je tek 5,8 odsto ukupnog broja građana koji imaju posao. Po računici „Blica“, za pristojan život porodice, bez odricanja, ali i bez bahačenja, oba roditelja bi mesečno morala da zarade ukupno 242.466 dinara, to jest svaki od njih skoro 1.000 evra. To znači da bi neko sa srpskom prosečnom

platom od 40.443 dinara za pristojan život morao istovremeno da radi tri posla ili da tri meseca živi od vazduha kako bi četvrtog sebi priuštio malo „srpskog luksuza“.

Sa 2,9 miliona dinara godišnje, četvoročlana porodica sa dva đaka, osnovcem i srednjoškolcem, sebi može da priušti i zimovanje i letovanje, odlaske u bioskop, pozorište, da mesečno uštedi 100 evra, dva puta mesečno da ode u restoran na nedeljni ručak, deci da plati ekskurzije, ali i da istovremeno isplaćuje kredit za stan i automobil. Tu su i troškovi za automobil, koji samo za gorivo u proseku dostignu 100 evra mesečno. Pod pristojnim životom podrazumeva se i da vaše dete ima sportske aktivnosti, da uči jezike i nosi novu, a ne generacijama nasledivanu obuću i odeću. Ova porodica ne letuje na Karibima, već u Grčkoj, ali u hotelu sa tri zvezdice. Ni skijaška destinacija nije ekskluzivna, već je domaća i podrazumeva najam apartmana, a ne pansionski smeštaj.

ПРОБНИ РАД У ШКОЛИ

Питање: Под којим условима може да се уговори пробни рад у школи?

Одговор: Пробни рад у установи за образовање и васпитање могуће је уговорити и према одредбама Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05, 61/05, 54/09, 32/13 и 75/14) – за ненаставно особље, и према одредбама Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 52/11 и 55/13) за наставно особље.

Могућност да се уговором о раду уговори пробни рад за обављање једног или више повезаних, односно сродних послова утврђених уговором о раду Закон о раду утврђује у члану 36. Према његовим одредбама, такав рад може да траје најдуже шест месеци а за време његовог трајања послодавац и запослени могу да откажу уговор о раду са отказним роком који не може бити краћи од пет радних дана, с тим што отказ послодавца мора бити образложен.

Могућност уговарања пробног рада утврђује и Закон о основама система образовања и васпитања, у члану 133. Према одредбама тог закона, између установе, с једне стране, и наставника, васпитача или стручног сарадника који има лиценцу и прима се у радни однос на неодређено време или на одређено време дужи од годину дана, с друге стране, може да се уговори пробни рад у трајању од најдуже шест месеци.

Уколико је наставник, васпитач или стручни сарадник за време пробног рада показао да својим компетенцијама може успешно да ради на постизању прописаних принципа, циљева и стандарда постигнућа, наставиће да по истеку пробног рада ради у истом радно-правном својству (на неодређено или одређено време). Ако се на основу оцене директора, по прибављеном мишљењу педагошког колегијума, утврди да запослени у томе није успео, престаје му радни однос истеклом отказном рока од 15 радних дана, без права на отпремнину.

УГОВОР О ИЗВОЂЕЊУ НАСТАВЕ

Питање: Под којим условима се може закључити уговор о извођењу наставе?

Одговор: Рад на основу уговора о извођењу наставе представља облик радног ангажовања ван радног односа који је специфичан за основне и средње школе. Могућност закључења таквог уговора утврђена је чланом 135. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 52/11 и 55/13).

Уговор о извођењу наставе може се закључити са лицем које је запослено у другој установи или код другог послодавца, односно које самостално обавља делатност, а закључује се ради извођења наставе или спровођења испита ученика, за највише 30% од пуног радног времена.

Поред наведених услова, за законитост уговора о извођењу наставе неопходно је да се такав уговор закључује ради попуњавања радног места из разлога предвиђених у члану 132. став 1. Закона о основама система образовања и васпитања (ради замене одсутног запосленог до 60 дана; до преузимања запосленог, односно до коначности одлуке о избору кандидата по расписаном конкурс; до избора кандидата – када се на конкурс не пријави ниједан кандидат или ниједан од пријављених кандидата не испуњава услове; или ради извођења верске наставе).

Најзад, за закључење уговора о извођењу наставе установа треба да прибави сагласност послодавца код којег је запослено лице с којим се закључује уговор.

РАДНО АНГАЖОВАЊЕ ВАН РАДНОГ ОДНОСА

Питање: Који су све облици радног ангажовања ван радног односа у школи? Под којим условима се може закључити уговор о стажирању?

Одговор: Запослени у школи може бити ангажован без заснивања радног односа на основу:

1. уговора о извођењу наставе,
2. уговора о привременим и повременим пословима,
3. уговора о делу,
4. уговора о допунском раду,
5. уговора о стажирању.

Први и пети од наведених облика ангажовања утврђени су Законом о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр.

72/09, 52/11 и 55/13), а остали Законом о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05, 61/05, 54/09, 32/13 и 75/14).

Што се тиче Вашег питања у вези са условима под којима се може закључити уговор о стажирању, дајемо следећи одговор.

Уговор о стажирању је облик уговора о стручном оспособљавању и усавршавању. Услове за закључење, поступак закључивања и права и обавезе уговорних страна код уговора о стручном оспособљавању и усавршавању уређује Закон о раду у члану 201.

Уговор о стажирању уређен је чланом 124. Закона о основама система образовања и васпитања. Према одредбама тог члана закона, послове наставника, васпитача и стручног сарадника може да обавља и приправник – стажиста, на основу уговора о стажирању који се закључује (у писменој форми) за период од најмање једне, а најдуже две године и којим се не заснива радни однос.

Циљ овог уговора јесте омогућавање приправнику – стажисти да, под непосредним надзором наставника, васпитача и стручног сарадника који има лиценцу, савлада програм за увођење у посао и полагање испита за лиценцу, на шта се сходно примењују одредбе Закона о основама система образовања и васпитања о приправницима.

Лице ангажовано по уговору о стажирању (приправник – стажиста) има право да учествује у раду стручних органа, без права одлучивања, а нема право да оцењује ученике.

НАЧИН УТВРЂИВАЊА ПЛАТЕ

Питање: На који начин се утврђује плата запосленог у школи?

Одговор: Начин утврђивања плате запослених у установи дефинисан је чланом 2. Закона о платама у државним органима и јавним службама. Према одредби става 1. тог члана, плате запослених се утврђују на основу:

6. основнице за обрачун плата;
7. коефицијента;
8. додатка на плату;
9. обавеза које запослени плаћа на основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плате, у складу са законом.

Исти закон прописује да основну плату изабраних, именованих и постављених лица и запослених на које се примењују његове одредбе чини производ основнице за обрачун плата и коефицијента, осим за запослене у јавним службама које се финансирају из доприноса за обавезно социјално осигурање (члан 2. став 3).

Остале одредбе члана 2. Закона о платама у државним органима и јавним службама не односе се на запослене у установи.

Говорећи у члану 20. став 1. о елементима за утврђивање плате, Посебан колективни уговор (ПКУ) готово дословно преузима одредбу члана 2. став 1. Закона о платама у државним органима и јавним службама, па се поставља питање разлога постојања тог његовог члана. Може се закључити да је члан 20. Уговора, будући да је начин утврђивања плате у потпуности регулисан законом, сасвим непотребан. Довољно би било да је Уговор упутио на одговарајуће одредбе Закона о платама у државним органима и јавним службама.

Исплата плате у висини минималне зараде

Одредба члана 20. став 2. ПКУ утврђује могућност исплаћивања плате запосленог у установи у висини минималне зараде. Плата се у висини минималне зараде исплаћује у случају да је основна плата запосленог, која је утврђена на основу основнице за обрачун плата и коефицијента из Уредбе о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 44/01...58/14.), за пуно радно време и остварени стандардни радни учинак, мања од минималне зараде.

Обављени рад и време проведено на раду као основ за исплату плате

Закон о платама у државним органима и јавним службама у члану 6. прописује да се запосленом (пуна) плата исплаћује за рад у пуном радном времену, односно радном времену које се сматра пуним.

ПКУ у члану 21. прецизира наведену законску одредбу, у том смислу што истиче да није само време проведено на раду (пуно или непуно) основ за исплату плате, него и обављени рад за то време.

KO KAŽE DA NEMA POSLA ZA VEĆITE STUDENTE

Funkcionerka SPS Marijana Maraš, koja je 11. na listi socijalista, sa 46 godina najstarija je studentkinja među poslanicama. Maraševa se ovih dana našla na meti društvenih mreža jer, iako je uveliko u petoj deceniji, još ima zvanje apsolvanta Medicinskog fakulteta, što navodi i kao svoje zanimanje na zvaničnom skupštinskom sajtu i na izbornoj listi socijalista. Ona je za "Blic" rekla "da još nije odustala od fakulteta, ali da nije sigurna da će uspjeti da ga završi". „Već dugo sam u politici, pa sam zanemarila studiranje. Od osnivanja sam u SPS, a od 2005. sam aktivna na lokalu. U planu mi je da učim, ali mi je teško da nađem vremena za to jer moje obaveze zahtevaju svakodnevno angažovanje. Dvouvimim se šta da radim. Medicina je veoma zahtevna, traži svakodnevno usavršavanje, učenje i kompletan angažman. Ali mislim da mi je ipak budućnost u politici“, kaže Marašova, koja nije mogla da se seti koliko joj je ispita ostalo do kraja.

Njeno razmišljanje ne čudi s obzirom na uspeh koji postiže na političkom planu, pritom nema sumnje da će ova članica SPS i u sledećem sazivu parlamenta biti poslanica, a možda i nešto više. U prošlom je bila član dva skupštinska odbora i zamenik u još tri, a još bolje joj ide na lokalu, gde trenutno obavlja funkciju predsednice Skupštine opštine Vrbas.

Maraševa je na listi ispred počasnog predsednika Milutina Mrkonjića i Dušana Bajatovića, a odmah iza Branka Ružića. Ona je istini za volju bila na 12. mestu i na prošlim izborima. Kako navodi, "poziciju je zaslužila radom na lokalu i pravilu da na listi svako treće mesto mora da zauzme žena".

UČENICI BOLJE PAMTE STOJEĆI NEGO SEDEĆI

Iako su dobrobiti korišćenja vlastitih nogu u odnosu na sedenje odavno poznati, najnovija studija sprovedena u Teksasu pokazala je da stojeći položaj pomaže mladima pri učenju i pamćenju. Stručnjaci su proučavali grupu od 34 mladih u dobi od 14 i 15 godina i testirali ih na početku i kraju istraživanja. Posle 28 nedelja upornog korišćenja visokih stolova za kojima su morali da stoje, uočena su kognitivna poboljšanja i veliki pozitivni pomaci u pamćenju. Sećanje učesnika je bilo bolje, informacije su koristili efikasnije, posebno kada se radi o rešavanju matematičkih problema. Stručnjaci smatraju da bi ti rezultati mogli biti važni za škole i zdravstvene stručnjake, koji traže jednostavan i održiv način da poboljšaju fizičko i psihičko zdravlje učenika. Ipak, kažu da su potrebna šira istraživanja, na većem uzroku i kroz duži vremenski period.

MONGOLIJA: ZAPALIO SE PREDSTAVNIK SINDIKATA

Predstavnik mongolskog sindikata rudara se zapalio u znak protesta protiv predloga prodaje državne rudarske industrije Kini. Ovaj nama nepoznati sindikalac je sazvao press konferenciju gde je izneo sve probleme sa kojima se susreću rudari u Mongoliji. U kratkoj izjavi je rekao da vlada više ne podržava njihovu kompaniju, da porodice rudara gladuju i da je rešio da se zapali u ime Mongola i njihove dece. On se polio tečnošću pre nego što je izašao na govornicu i potom potpuno šokirao sve prisutne koji su počeli da vrište i panično gase vatru jaknama. Muškarac je ležao u agoniji na podu kada su ga spasili aparatom za gašenje požara. Trenutno je u kritičnom stanju jer je zaradio ozbiljne povrede i nalazi se u bolnici.

BONO PROMIVIŠE PRAVA ŽENA

Afričke muzičke zvezde pridružile su se rok zvezdi Bono iz grupe U2 u muzičkoj kampanji promovisanja prava žena u svetu, saopšteno je u Lagosu. Bono i afričke zvezde poput D'Banja i Dajemond and Benk, snimili su remiks pesme „Strong Girl“ u cilju promovisanja prava i položaja žena. Frontmen irske grupe izjavio je da muzika može da skrene pažnju na žene, jer ima „kreativnu moć“. Bend U2 je politički aktivan, posebno u oblasti ljudskih prava. Članovi grupe su aktivisti projekta protiv siromaštva „Make Poverty History“, a Bono je član organizacije DATA, koja se bavi otpisivanjem duga i sidom u Africi.

Bono (55), čije je pravo ime Pol Hjuson, humanitarno je aktivan u svom rodnom Dublinu, gde novčano pomaže pacijente koji su operisali aneurizmom, pucanje krvnog suda u glavi.

U2, osnovan krajem 1970-ih godina, do sada je prodao više od 120 miliona studijskih albuma i više od 50 miliona kompilacija i snimaka živih nastupa. Grupa je osvojila 22 muzičke nagrade Gremi, najviše posle američkog muzičara Stivija Vondera.

LJUDI KOJI PSUJU SU INTELIGENTNIJI

Prema najnovijem istraživanju, čiji su rezultati objavljeni u časopisu Language Sciences Journal, dokazano je da neke naše navike govore mnogo više o našoj inteligenciji nego što se to dosad smatralo. Naime, otkrivena je povezanost između učestalosti psovki i veličine vokabulara. Drugim rečima, prema spomenutom istraživanju, oni koji češće psuju, imaju bogatiji vokabular od onih koji to ne čine. Kada su u pitanju psovke, uobičajena je pretpostavka da su oni koji psuju lenji, nemaju adekvatan vokabular, da su neobrazovani i da jednostavno ne mogu da se kontrolišu - stoji u izveštaju u kom piše da je stvarnost potpuno drugačija. Govornici koji koriste tabu reči razumeju njihov opšti izražajni sadržaj, kao i suptilne razlike između njih... Sposobnost da uoče te blage distinkcije svedoče o širem lingvističkom znanju, navode istraživači.

Takođe, The Independent je objavio članak u kom opisuje istraživanje u kojem je učestvovalo hiljadu studenata sa Univerziteta u Madridu. Testirani su i ispitani na osnovu njihovih navika spavanja. Studija je pokazala da su oni studenti koji su ostali budni do kasno u noć u proseku postizali više rezultate kod induktivnog zaključivanja, što je dobar pokazatelj inteligencije, uspeha u školi i razmišljanja izvan okvira. Među poznatim noćnim pticama su američki predsednik Barak Obama, Čarls Darvin, Džejs Džojs, Marsel Prust, Kit Ričards i Elvis Presli. Pored toga, studija sprovedena na Univerzitetu u Minesoti došla je do rezultata kako su osobe koje žive u neredu, kreativnije od onih koje žive u urednom okruženju. Kako piše u studiji, veća je verovatnoća da će osobe koje žive u čistom okruženju živeti zdravo i biti tačne, međutim ne i kreativnije od onih koji rade ispod gomile smeća.

JUŽNA KOREJA: VOĐU SINDIKATA HAPSILO 2.000 POLICAJACA

Južnokorejska policija uhapsila je nedavno, u akciji u kojoj je učestvovalo čak 2.000 policajaca, zvaničnika sindikata za kojeg se sumnja da je učestvovao u prošlomesečnim antitladinim protestima, koji su prerasli u nasilje. Policajci su to jutro opkolili budistički hram u Seulu u kojem se predsednik sindikata Han Sang-gjun krio više od mesec dana, prenela je agencija AP. Velik broj policajaca, koji su u akciji hapšenja blokirali sve ulice oko hrama Jogjesa u centru Seula, postao je česti prizor u južnokorejskoj prestonici pošto su se poslednjih meseci na hiljade ljudi okupljali da bi protestovali protiv pogoršanih uslova rada i napada na lične i političke slobode, koje prema njihovom mišljenju vrši predsednica države Park Geun-hje.

Vođa sindikata Han je na poziv policije izašao iz hrama, ispred kojeg su mu članovi sindikata napravili špalir spojivši ruke. Hram Jogjesa već dugo pruža utočište političkim disidentima koji žele da izbegnu hapšenje. Han je po izlasku iz hrama uzviknuo "Uništimo pokušaje donošenja loših zakona o radu" i zatim dozvolio da mu policajci stave lišice i odvedu ga u policijsku stanicu. Sindikati se protive predlogu predsednice Park da izvrši reformu zakona o radu koja bi kompanijama dala više slobode u otpuštanju radnika i zapošljavanju privremenog osoblja.